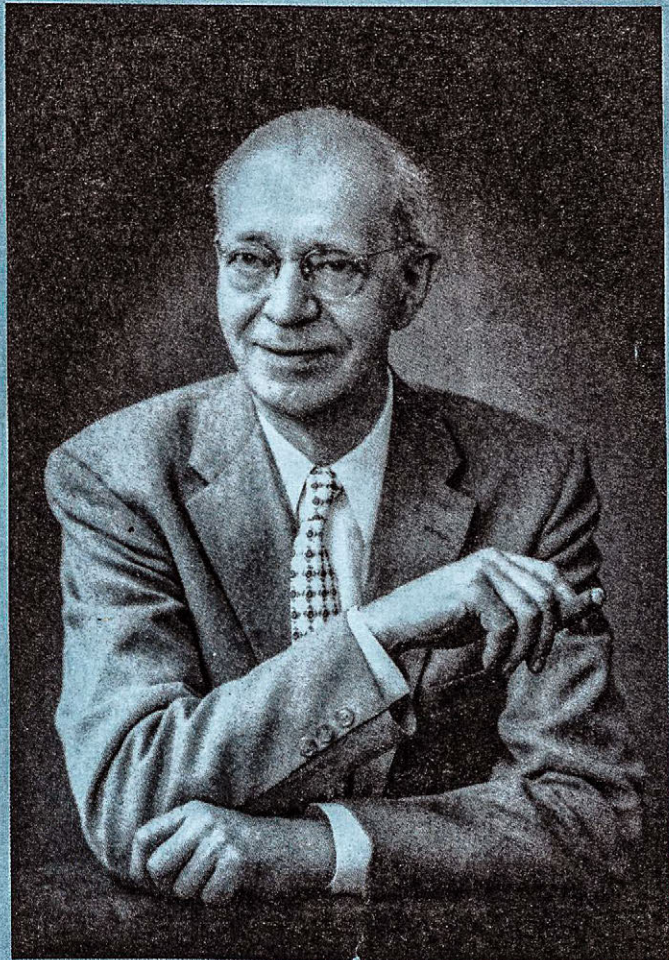

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ

SAUSIS 1967

Nr. 1 (25)

BIULETENIS

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS

Pasaulio Lietuvių Gydytojų Sąjungos Organas.

Leidžia: Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija.

Redaguoja: Vyr. Redaktorius Dr. S. Biežis.

Atsakomingasis Redaktorius Dr. M. Budrienė

9236 So. Longwood Drive,

Chicago, Illinois 60620.

Redakcinė Kolegija: Dr. S. Budrys, Dr. A. Garūnas, Dr. F. Kaunas, Dr. R. Povilaitis, Dr. V. Tauras, Dr. M. Vygantas ir B. Kožicienė.

Redakcijos bendradarbiai: Dr. V. Avižonis, Dr. K. Balukas, Dr. Z. Brinkis, Dr. Z. Danilevičius, Dr. K. Gudaitis, Dr. D. Jasaitis, Dr. J. Kriauciūnas, Dr. J. Meškauskas, Dr. V. Rāmanauskas, Dr. A. Pacevičius, Dr. V. Vaitkus ir Dr. A. Zotovas.

Administratorius: Irena Makštutienė,

8743 Mobile Avenue

Oak Lawn, Illinois 60453.

Prenumeratos kaina: \$4.00.

Spausdina M. Morkūno spaustuvė.

Straipsniai su autorių pavarde ar slapyvarde nebūtinai išreiškia leidėjų ir redakcijos nuomonę. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra kalbos, formos ir stiliaus atžvilgiu.

LITHUANIAN MEDICAL BULLETIN

Dr. M. Budrys — Managing Editor

9236 So. Longwood Drive,

Chicago, Illinois 60620

Subscription \$4.00 per year.

Biuletėnis išeina 4 kartus į metus. Prenumeratos kaina 4 doleriai, mokama kartu su nario mokesčiu skyrių išdininkui.

Kolegos nepriklausą draugijoms prašomi siųsti prenumeratos mokesį Lietuvos Gydytojų Biuletėnio Administratoriui:

Irena Makštutienė,

8743 Mobile Avenue,

Oak Lawn, Illinois, 60453.

T U R I N Y S

<i>Phenylketonurija</i> Dr. J. Kuras	5
<i>Kūdikio transfūzija in utero</i> Dr. G. Balukas	6
<i>Švaros palaikymas Lietuvoje devyniolikto amžiaus gale</i> Dr. J. Kriauciūnas	8
<i>Dr. Albertas Schweitzeris</i> Dr. K. Gudaitis	11
<i>Medicina Didžiojoje Britanijoje</i> Dr. K. Valteris	15
<i>Nuo Bruselio iki Lisabonos</i> Dr. M. Budrienė	17
<i>Med. Dr. K. Grinių prisiminus</i> Dr. E. Draugelis	18
<i>Dr. J. Bagdonas</i> Prof. Dr. J. Meškauskas	19
<i>Veikla</i>	22
<i>Dantų Gydytojų Skyrius</i> veda Dr. R. Povilaitis	25
<i>Moterų Kampelis</i> veda B. Kožicienė	27
<i>Kronika</i> veda Dr. A. Garūnas	30
<i>Suvažiavimai - Konvencijos</i>	32
<i>In Memoriam</i>	33
<i>Redaktorės Atsakymai</i>	37

VIRŠELYJE — *Dr. Antanas Montvidas (1886-1966)*
Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos
Garbės Narys, steigėjas ir ilgametis pirmininkas.

NAUJIEJI 1967 METAI

Pradėdami Naujuosius Metus, pasižvalgykime ką padarėme per praėjusius, ko atsiėkėme ir kokie yra planai ateičiai.

Lietuvių Gydytojų Biuletėnis jau yra užbaigęs savo pirmuosius tvarkomosi darbus, užmezgęs ryšius po visą pasaulį išsiblaškiusiais, bet jau įsikūrusiais, lietuviais gydytojais, yra įgijęs savo veidą: nusistovėjęsį formatą ir turinį. Bendradarbių dėka L.G.B. yra išspausdinęs originaliųjų mediciniškų darbų, apžvalginių straipsnių, straipsnių visuomeninėmis temomis, kongresų aprašymų ir žinių iš gydytojų gyvenimo. Kiekvienas svarbus įvykis, liečiąs lietuvišką visuomenę ar lietuvius gydytojus nepraėjo nepastebėtas ar neatžymėtas.

1966 metai, praėję per istoriją kaip Jaunimo Metai, davė progos L.G.B. o taip ir visiems lietuviams gydytojams įrodyti tvirtą pasitikėjimą jaunuomene ir Tautos ateitimi. Jaunimo Kongresą, Jaunimo Stovyklą, Dainų Šventę lietuviai gydytojai rėmė moraliai ir materialiai. Dr. K. Griniaus ir dr. J. Bagdono 100 metų gimimo minėjimas liks L. G. Biuletėnio puslapiuose užfiksuotas, kaip svarbus įvykis lietuvių gydytojų gyvenimo istorijoje.

Šie metai žada įdomiųjų prisiminimų iš Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos 10 metų gyvenimo laikotarpio, straipsnių iš gydytojų gyvenimo įvairiuose pasaulio kraštuose ir aprašymų iš ateinančio Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos suvažiavimo Cleveland'e.

Lietuvių Gydytojų Biuletėnį daugiau vertina ir jo reikalingumą jaučia tie, kurie gyvena pavieniai, toli nuo lietuviškų centrų. Tačiau, laikui bėgant ir kasdieniniams reikalams didėjęnt, net ir tie kurie yra susibūrę į vienetus, pradeda lėtinti tempą, rečiau susirenka ir našiųjų darbininkų eilės tirpsta ir tuo pačiu darbas silpnėja. Į talką bando ateiti Lietuvių Gydytojų Biuletėnis, kuris reguliariai lankydamas primena visiems jų pareigą savo organizacijai, ragina remti lietuvybe besirūpinančias organizacijas ir skatina lietuviškos kultūros puoselėjimą.

Lietuvių Gydytojų Biuletėnis Naujųjų 1967 metų proga sveikina visus savo skaitytojus, bendradarbius bei Redakcijos Narius ir linki asmeniškąs laimės, pasisekimo profesiniame darbe, o Pasaulio L. G. Sąjungos skyriams ir draugijoms ir toliau dirbti, apjungiant visus lietuvius gydytojus savo organizacijoje, kad tuo būdu išlaikytume savo tautinį charakterį ir lietuviškąs tradicijas.

D. Milda Budrienė,
Liet. Gyd. Biuletėnio redaktorė

Redakcijos stalčiuje

Mieli Kolegos:

Dažnai gauname laiškų, kuriuose mūsų skaitytojai pareiškia savo pageidavimus. Vieni rašo, kad Biuletėnis deda per daug nuotraukų ir asmeniškų žinių, ir tuo būdu nebelieka vietos vertingesniems straipsniams. Kiti rašo, kad nuotraukos esančios negražios, o dar kiti, kad trūksta rimtų ir originalių mediciniškų straipsnių.

Redakcija deda tuos straipsnius ir tiek, kiek jų gauna. Kartais darosi tikrai keista ir net skaudu, kad tuo turi rūpintis tik redakcija. Mūsų draugijų valdybos bei mokslinių programų vedėjai daug mieliau deda mokslinius mediciniškus straipsnius periodinėje spaudoje, vietoj to, kad atsiųstų juos į Biuletėnį. Kai kurie kolegos net siūlo straipsnius ir žinias perspausdinti iš laikraščių.

Rodos, būtų taip lengva ir visai nuosaiku, kad mokslinės paskaitos, skaitytos draugijų susirinkimuose gydytojams, pirmiausia būtų atspausdintos gydytojų žurnale, o ne viešojo spaudoje.

Gal ir paskaitininkui ir valdybai yra daugiau garbės ir naudos spausdinti straipsnius laikraščiuose, bet paskaitos, skaitytos gydytojams yra specifinės ir nelabai suprantamos publikai.

Šiuo noriu kreiptis į draugijų valdybas, pirmininkus ir paskaitininkus, kad paskaitos, skaitytos draugijų susirinkimuose būtų persiūtos Biuletėniui, kad tais straipsniais galėtų pasinaudoti ir kitų draugijų nariai.

Tikėdamasi talkos ir pagalbos, liekuosi jūsų atsakingoji redaktorė

Dr. Milda Budrienė

PADĖKA

Miela Daktare M. Budriene,

Laimingai grįžusi atgal į Clevelandą, dar kartą tariau Jums lietuvišką dėkui už Jūsų taip skoningai, tiek švelnumo ir meilės įdėjusiai į Prof. J. BAGDONO parodėlės eksponatų kampelio sutvarkymą. Nepagailėjus savo brangaus laiko savo senam profesorui, kad Jo atminimo minėjimą gyvesnį ir reikšmingesnį padarius.

Su gilia pagarba ir dėkingumu

ALDONA BAGDONAS

Mielieji Biuletėnio Skaitytojai:

Pereitame Biuletėnio numeryje kreipiausi į Jus, prašydama kiekvieno atsilyginti už Biuletėnio prenumeratą be atskiro paraginimo. Jokių rezultatų. Dar kartą kreipiuos į Jus su tuo pačiu prašymu: palengvinkite man šį darbą ir atsilyginkite už pereitus metus. Būsiu visiems labai dėkinga. Tiesa, yra daug skaitytojų, kurie jau iš anksto užsimoka už kelerius metus pirmyn tuo žymiai palengvindami sunkią piniginę Biuletėnio našta — už tai labai dėkinga. Šia proga tebūna man leista nuoširdžiai padėkoti visiems Lietuvių Gydytojų Dr-jos skyriams už stropų ir tvarkingą atsiskaitymą. Beveik visų skyrių, su labai maža išimtimi, išdininkai, atsiųsdami pinigus, atsiuntė kartu ir narių sąrašus. Prašyčiau ir ateityje šiuo būdu atsiskaityti.

Užversdama Biuletėnio 1966 m. kasos knygos lapą, pateikiu skaitytojams apyskaitą:

Pajamos

Iš Kanados gauta	\$ 57.73
N. Anglija (1965)	32.00
Michigan (1965 ir 1966)	68.00
Ohio	152.00
Illinois	384.00
Australija	48.00
Kalifornija	100.00
New Yorkas	112.00
Kalėdiniai sveikinimai	50.00
Iš dr. Valterienės gautos plokšteles	40.00
Skelbimai	420.00
Pavienės prenumeratos ir aukos	528.25

Viso \$ 1991.98

Išlaidos

Spausdinimas	\$ 1.700.00
Persiuntimas ir susirašinėjimas	308.00

Viso \$ 2008.40

Skola — \$ 16.42

Palyginus su pereitais metais, padidėjo Biuletėnio išlaidos ir sumažėjo pajamos. Nuoširdžiai prašau padėti Biuletėniui gyvuoti ir tobulėti, remiant jį pinigų ir darbu. Visiems iki šiol aukomis rėmusiems Biuletėnį gili padėka. Biuletėnio adm. vardu

I. Makštutienė

PHENYLKETONURIJA

Dr. I. Kuras

Taip vadinama PKU yra viena iš įgimtų metabolizmo (medžiagų skaldymo) ydų, kurių dėka tyrimų, vis daugiau ir daugiau yra atrandama. Anksčiau ji literatūroje buvo žinoma kaip digophrenia, phenylpyruvic amentia, ir laikoma gana reta protinio atsilikimo priežastimi, prieglaudose. Žinoma jinai yra jau apie 30 metų, pirmiausiai literatūroje aprašyta 1930 metais norvegų gydytojo ir chemisto Dr. Oshboen Foelling, tačiau tikrai neseniai pasidarė svarbi medicinoje Dr. Foelling apžiūredamas du tos pačios šeimos protiniai atsilikusius vaikus, turinčius savotišką kūno kvapą, pastebėjo, kad jų šlapumas reagavo su ferric chloridu, duodamas savotiškai žalią spalvą. Tas davė jam mintį patikrinti šlapumus atsilikusių vaikų, gyvenančių netoliese esančioje prieglaudoje. Jis atrado dar aštuonis pacientus, iš kurių dvi poros buvo „siblings“. Jų šlapumas davė tokią pat žalią spalvą su ferric chloridu. Tuo būdu jis įrodė, kad šitie atsilikę vaikai chemiškai skyrėsi nuo kitų ir tas atvėrė kelią į visai naują būdą tirti protinį atsilikimą.

Pagal Mendelio dėsnius PKU yra paveldima recesyviniu būdu. Abudu tėvai turi duoti vaikui nenormalų geną, reiškia, tėvai turi būti tos ligos nešėjai. Jeigu asmuo yra heterozygous tai žymei, jis turi vieną, „normalų“ ir vieną besikeičiantį „mutacinį“ geną. Iš paviršiaus tas asmuo gali atrodyti normaliai, tačiau gilesnis fizinis ir biocheminis tyrinėjimas parodo nukrypimus nuo normos. Maždaug prieš porą metų toks heterozygous PKU nešėjas buvo atpažintas pasinaudojant phenylalanino toleravimo tyrimu.

Pasikeitimų chromozomuose įtaka į įvairius išsigimimus ir protinį atsilikimą, yra jau daug kur įrodyta. **Genetinių ligų priežastimi gali būti:**

1. Genų mutacija, kurios išdavoje susidaro klaidinga medžiagų apykaita arba baltymų sintezė, kaip pav., Maple syrup urinary disease M.S.U.D., histidinemia, sickle cell anemia, arba

2. pačių chromozomų nenormalumas, pav., Marinesco — Sjogren sindromas. Besiverčiančiam praktika gydytojui yra beveik neįmanoma suskubti visus tuos naujuosius sindromus pažinti. Tačiau nauji diagnostiniai metodai įgalina juos atpažinti ir anksti pradėtas gydymas gali sulaikyti nepakeičiamą žalą. Gydytojo at-

sakomybė glūdi bent įtariamoms diagnozės nustatyme. Asmenys su PKU negali metabolizuoti phenylalamino į tyroziną. Tyrimai in vitro parodo trūkumą, kepenų enzymo phenylalaminine hydrolylase. Ateityje, tikriausiai, kepenų biopsija bus atliekama nustatymui tikros PKU. Įvairios tarpinės medžiagos, kaip pav., phenylalaminas, phenylpyruvinė rūgštis ir tt. susirenka kraujyje, audiniuose ir, dideliais kiekiais yra surandama šlapime.

Tik ką užgimęs kūdikis atrodo normaliai. Dažnai paprasti tyrimai, kurie nustato šią ligą vėlesniame amžiuje, būna negatyvūs pirmą ar net ir antrą savaitę. Simptomai, kurie yra pastebimi vėliau, yra: charakteringa veido išraiška, plaukų spalva, protinio vystymosi atsilikimas ir savotiškas šlapumo kvapas, kuris priklauso nuo didelio kiekio phenylacetinės rūgšties. Tas pats nemalonus kvapas prasiskverbia ir pro odą, per prakaito ir riebalines liaukas. Phenylalanino apykaitos sutrikimas pakeičia ir pigmento — melanino metabolizmą. Tų vaikų plaukai yra daug šviesesni, akys — mėlynos. Tačiau negrų vaikai, turį PKU — nepašviesėja.

Sunkesniais atvejais kūdikis turi konvulsijas, atetiškus judėjimus arba staigius trūkčiojimus, surištus su savotišku verksmu. Jie pavėluotai arba visai nepradeda vaikščioti. Tų vaikų I. Q. yra tik apie 50. Savaime aišku, kad efektyvus gydymas reikalauja ankstyvos, preciziškos diagnozės. Svarbi yra šeimos istorija — jeigu vienas iš šeimos arba iš artimųjų giminių yra žinomas turįs šią ligą — naujagimio galimybė ją taip pat turėti yra 1 iš 4.

Nebuvimas nenormalių tarpinių apykaitos medžiagų 3-4 savaičių amžiaus kūdikio šlapime dar irgi negalima laikyti visiškai patikimu ženklu. Vienintelis patikimas tyrimas yra phenylalanino kiekio nustatymas kraujo serume, kur jo koncentracija pakyla pirmą negu jis pradėdamas išskirti šlapime. Patariama dabar prieš išleidžiant naujagimį iš ligoninės padaryti vadinamą „Guthrie“ tyrimą, kuris yra pagrįstas faktu, kad beta-thienyl-alaninas, phenylalanino analogas stabdo augimą šieno bacilos, B. Subtilis, trukdant bakterijai naudoti phenylalaniną baltymų sintezei. Pridėjus didelį kiekį phenylalanino — bakterijos pradeda augti.

PKU diagnozė nustatoma su tikrumu, jeigu phenylalanino koncentracija kraujo serume viršija 20 mg/100 ml.

Tuo pat nustatius diagnozę pradedamas gydymas, kuris pakolkas yra vienintėlis ir gana paprastas — kūdikio dieta turi beveik neturėti phenylalanino. 1953 metais Bickel, Gerrard ir Hickmans paruošė specialų baltymo hidrolizatą turintį labai žemą phenylalanino kiekį. Kaip ir visi sintetiniai valgiai — šita dieta yra monotoniška ir neskoninga. Tuo yra daugiausiai nepatenkinti tėvai. Vaikai kliniškai toleruoja ją gerai. Formulos pagrindu yra caseino hidrolizatas, perleistas per „charcoal“, kad nustotų phenylalanino, tyrozino, sukrozės ir 48% riebalų. Prie to pridama tyrozino, tryptophano

ir methionino. Ne be to, kad tokia dieta gali būti pavojinga: yra aprašytos komplikacijos, kaip anemija, konvulsijos, priklausiančios nuo žemo cukraus kiekio dietoje, taip pat edema, atsirandanti dėl hypoproteinemijos, odos išbėrimai, galintį lengvai supūliuoti. Visa tai reikalauja labai glaudaus tų vaikų sekimo.

Bendrai paėmus PKU yra surišta su kelių enzymų pasikeitimu, todėl yra neįmanoma nustatyti kuri iš jų tikrai yra atsakinga už sutrikusį protinį vystymąsi. To išdavoje — vienintėlis žinomas gydymas pasilieka — dietos laikymasis.

KŪDIKIO TRANSFŪZIJA IN UTERO

Dr. Gediminas Balukas

Naujas hemolitinės ligos gydymo metodas akušerijoje —

Vienas kūdikis iš dešimties yra Rh **pozityvus kūdikis** iš Rh negatyvios motinos, tačiau tik vienas iš 170 atvejų susergera hemolitine naujagimių liga (**erythroblastosis fetalis**). Yra žinoma, kad ši liga turi imunologinį pagrindą, kuris bazuojasi kraujo grupių skirtumu tarp motinos ir vaiko. Kai kurie kūdikiai jau yra tiek šios ligos pažeisti, kad miršta prieš gimdymą, o kiti vaikai, kurie yra mažiau erythroblastosis fetalis paliesti, išlieka. Kliniškas vaizdas dažniausiai bazuojasi geltlige, anemija, širdies ir blužnies padidėjimu ir kt.

Landsteiner ir Wiener 1940 metais atrado Rh antigeną (pavadino Rh todėl, kad ši antigeną surado beždžionės — Rhesus giminės kraujo kūnely). Tais pačiais metais jie pranešė, kad 85% baltosios rasės žmonių reagavo pozityviai į anti-rhesus serumą — tuo atveju turėdami šį antigeną, o 15% nereagavo. Ta grupė žmonių kurie reagavo į šį antigeną buvo pavadinti Rh pozityvūs (Rh +), o tie kurie nereagavo buvo pavadinti Rh negatyvūs (Rh —).

Levine teorija aiškina, kad ši liga išsivysto nuo anti-Rh motinos produkuotų aglutininų veikimo gimdos viduje, kurie reaguoja į kūdikio Rh pozityvių erytrocytų antigenų stimuliaciją. Kitaip tariant šio fenomeno išsivystimui yra reikalinga, kad didelis skaičius fetus erytrocytų pereitų į motinos kraujo cirkuliaciją ir tuo pačiu motina tarptų sensitizuota. Po šios įvykusios sensitizacijos jeigu motina vėl taps nėščia ir kūdikis bus Rh pozityvus (motina šiuo atveju yra Rh negatyvi)

tai reikės tik kelių fetus produkuotų erytrocytų kurie užbaigtų motinos imunizaciją.

Dr. Potter (Čikagos universitetas) rado, kad iš 175 Rh negatyvių moterų 75% erythroblastotinių kūdikių gimsta prieš ketvirtą gimdymą, t. y. daugumoje reikia trijų nėštumų, kad kūdikiai taptų pažeisti šios ligos. Pirmojo nėštumo vaikai beveik niekuomet nebūna paveikti erythroblastosis fetalis, nebent motinos buvo sensitizuotos duodant joms kitos grupės kraują. Taigi matome, kad Rh isoimunizacija yra daugumoje fenomenas multipara moterų.

Dr. Doolittle ir Moritz duoda praktiškus patarimus gydytojams, kaip išvengti erythroblastosis ligos ir siūlo sekančią gimdymo techniką:

1. Oxytocics vaistus duoti pacientėms tik po placentos pagimdyto.
2. Po kūdikio pagimdyto reikia nuleisti kraują iš virkštelės.
3. Gimdant placentą nereikia traukti už virkštelės.

Nuo 1941 metų, nuo Rh faktoriaus ir hemolitinės ligos atsiradimo, naujagimiuose daug naujų gydymo metodų buvo atrasta, ypatinai kūdikių gydyme. Nauji metodai yra bandomi su neblogomis pasekmėmis kaip apsaugoti fetus nuo perankstyvos mirties in utero laikotarpyje.

Hemolitinės ligos gydymo patirtis per pastutinius 25 metus parodė, kad yra galima apsaugoti nuo mirties beveik visus šios ligos pažeistus kūdikius, kurie buvo gyvi po gimdy-

mo, tik, aišku, išskyrus hydropinius naujagimius. Apsaugojimui nuo in utero kūdikio mirties yra vartojama dirbtina gimdymo indukcija. Jeigu laboratoriniai daviniai rodo, kad kūdikis yra jau tiek hemolytinės ligos pažeistas, kad neišliks gyvas jeigu lauksime devynių mėnesių spontaninio gimdymo.

Jeigu 32 intrauterinio periodo savaitės (dauguma gydytojų su ta nuomone sutinka) yra riba fetus išlikti gyvam po dirbtinės gimdymo indukcijos, tai dar liks apie 8% Rh paliestų nėštumų, kurie mirs nepasiekę 32 savaičių ribos, nes jie yra daugiau pažeisti erythroblastosis fetalis ligos negu anksčiau minėti kūdikiais. Tų 8% kūdikių prognozė buvo bloga iki 1963 metų. Tais metais Dr. Liley (Auckland universitetas) paskelbė medicinos pasauliui apie kūdikio kraujo transfuziją in utero ir tuo pačiu sumažino auksčiau minėtą kūdikių mirtingumo procentą.

To amžiaus fetus transfuzijai atlikti buvo bandomi įvairūs metodai. **Daktarai Freda ir Adamson** (Columbia universitetas, N. Y.), bandė chirurginiu hysterectomijos metodu 27 1/2 savaičių kūdikiui atlikti kraujo pakeitimo transfuziją ištraukdami fetus koją iš gimdos ir perpilti kraują tiesioginiai į femoralinę arteriją. Deja, ši chirurginė procedūra iššaukė gimdymo skausmus ir kūdikis gimė prieš laiką ir tuoj pat mirė.

Indikacija fetus transfuzijai in utero turi būti labai svarbi ir paremta laboratoriniais daviniais, nes ši procedūra yra surišta su įvairiais pavojais motinai ir vaikui. Svarbiausia indikacija tai turėjimas pakankamai davinių, kad kūdikis tikriausiai mirs in utero prieš 32 savaites amžiaus (noriu pabrėžti, kad šis amžiaus kriterijumas nėra pritaikomas visiems atvejams). Pažymėsiu tris kriterijumus, kurie padeda nustatyti ligos sunkumą erythroblastosis fetalis atvejuose:

1. Klinikinė istorija ir erythroblastosis fetalis brolių ir seserų tarpe.
2. Rh antikūnių titras pas motiną.
3. Amniotinio skysčio spectro photometrija.

Pirmieji du kriterijumai padeda parinkti pacientes amniocentezui, bet galutinas sprendimas dėl intraperitonealinės fetus transfuzijos in utero paliekamas amniotinio skysčio spectro-photometrinio tyrimo rezultatams. (Pageltona-

vės amniotinis skystis buvo senai akušerijos specialistų pastebėtas ir ypatingai prie hydrops fetalis atvejų. Hemolitinės ligos pažinimas per paskutiniuosius kelis metus, yra nustatomas tulžies pigmento kiekiu amniotiniame skystyje ir tam tyrimui nustatyti yra reikalinga amniocentezas).

Motinos antikūnių titras, per daugelį metų buvo svarbus faktorius hemolitinės ligos prognozo nustatymui, bet ne visi akušerijos specialistai buvo vienodos nuomonės su to titro interpretacija. Beto laboratorijos irgi turi įvairias interpretacijas šiam titrui — pavyzdžiui: jeigu netiesioginis (indirect) Coombs titras yra 32 ar mažiau, tai prognozė yra gana gera ir neštumui galima leisti vystytis iki galo, bet jeigu šis titras yra 256 ar auksčiau, tai fetus prognozė nėra gera ir reikia jau galvoti apie kūdikio pagimdymą prieš laiką.

Amiotinio skysčio tyrimas **spectro-photometrinio būdu** gauna tikslesnius rezultatus kūdikio prognozei negu anksčiau minėtas titras. Amniotinio skysčio išėmimui iš gimdos vidaus daroma amniocentesis. Amniocentesis procedūrai pacientės parenkamos sekanciai:

1. Jeigu motinos klinikinė istorija rodo, kad ji pagimdė negyvą kūdikį, turėju šį hemolitinę anemiją arba kūdikis turėjo kraujo transfuziją tuojau po gimdymo.
2. Jeigu auksčiau minėtiems naujagimiams reikėjo kraujo perpylimo, tai dabartinis fetus (brolis ar sesuo anų naujagimių) turėtų turėti netiesioginio Coombs tikrą 32 ar aukštesnį ir fetus amžiaus šio tyrimo metu turėtų būti 32 savaitės. (Prastais žodžiais tariant pagrindinis tikslas visų šitų procedūrų yra tam, kad sekti pažeisto fetus stovį ir jeigu laboratoriniai daviniai rodo, kad kūdikis yra kritiškoj padėty, tai tuoj pat reikalinga duoti kraujo transfuziją in utero. Po to laboratoriniais tyrimais sekant, ir jeigu taip galima išsireikšti, **auginti šį fetus gimdoje** tol, kol jis ar ji pasieks to amžiaus kada galima bus jį pagimdyti dirbtina gimdymo indukcija, arba tam būdai nepasisėkus visuomet galima pabaigti nėštumą Cezarinės sekcijos procedūra...)

(tęsinys kitame numery)

Švaros palaikymas Lietuvoje devynioliktojo amžiaus gale

Juozas Kriaučiūnas, M. D.

Šio straipsnio tikslas duoti trumpą apžvalgą apie švaros supratimą ir palaikymą Lietuvoje devynioliktojo amžiaus pabaigoje ir šio šimtmečio pačioje pradžioje. Čia bus liečiama tik liaudies švara. Didžiųjų žemvaldžių ar dvarininkų ir miestų gyventojų švara čia neįeina. Švara tuo laiku, mūsų akimis žiūrint dabar, nebuvo pakankama. Tačiau to laiko sąlygose nedaug ką daugiau buvo galima padaryti.

O tos sąlygos buvo tikrai nepavydėtinos: 1. Visa Lietuva sudarė tik šiaurės vakarų Rusijos imperijos dalį ir buvo visais būdais rusinama; 2. Lietuvos liaudis neseniai paliuosuota nuo baudžiatvės, 1862-1864 metais, su teise įsigyti savo dirbtą žemę. Suvalkijoje baudžiava panaikinta devyniolikto šimtmečio pradžioje, bet žemės įsigijimo teisė nebuvo minima. Tiesa, šalia paliuosutų baudžiauninkų buvo laisvų ūkininkų ir nusigyvenusių bajorų, bet nedaug; 3. Gautą žemę reikia iš dvaro išpirkti. Tai liaudis rūpinosi tuo išpirkimu, o mažai kuo kitu; 4. Spausdiniai lietuvių kalba lotyniškais raidėmis uždrausti ir persekiojami; 5. Žiūrėti dvaro ar miesto pavyzdžio nepriimtina, nes šie lenkiškos kultūros ir liaudžiai neprieinami ir nepriimtini; 6. Lietuvių inteligentų ir kitų suprantančių sveikatos ir švaros reikalus labai mažai. O ir tie labai užimti tautinės sąmonės kėlimu; 7. Liaudies beraštingumas didžiausias. Jei ir pasirodo kokie spausdiniai švaros reikalais, spausdinti slapta ar užsienyje, tai nedaugelis juos skaito. O kas skaito, tai dar ko nesupranta, nes tai naujovės. Naujovės konservatyvių žmonių priimamos pamažu, nes jų vykdymas reikalauja ir pridėdama darbo ir lėšų.

Man geriausiai žinomas švaros palaikymas Suvalkijoje ir daly Aukštaitijos. Tos žinios yra iš prisiminimų, mano tėvų, senesnių giminių ir kaimynų pasakojimo, skaitytų knygų ir neseniai pasikalbėjimų su Stefanija Karaliene, 80 metų amžiaus, dabar gyvenančia Detroite. Ji gimusi tarp Vilkijos ir Čekiškės ir turėjo daug giminių Suvalkijoje.

Švaros palaikymo sąlygos buvo beveik visoje Lietuvoje panašios, bet Suvalkijos liaudis toje srity lyg ir pirmavo greičiau priimdama ir įvesdama visokius naujumus. Tas buvo dėl tam tikrų politinių ir aplinkos sąlygų: priklausė

Varšuvos kunigaikštijai, kurioje baudžiava buvo anksti panaikinta, turėjo daugiau sąlyčio su vakarais, ypač Rytprūsiais, kur švaros reikalai, kaip ir daugumas kitų, buvo tvarkomi valdžios įsakais.

Reikia žinoti, kad tuo laiku Lietuvoje net ir miestuose nebuvo elektros apšvietimo, nebuvo vandentiekio nei kanalizacijos. O ir šiame krašte tuo laiku tik didesniuose miestuose dujos buvo naudojamos švietimui ir tik didesni miestai pradėjo įvesti vandentiekį ir kanalizaciją. Taigi, švara buvo palaikoma primityviomis sąlygomis. Kai kada prietarai ir klaidingi įsitikinimai kliudė net tos primityvios švaros palaikymui.

Švarai palaikyti reikalingi dalykai randami gamtoje arba žmogaus padaryti. Gamta duoda orą, žemę, vandenį ir ugnį-šilumą. Pirmieji trys yra medžiagos, ketvirtas — cheminio vyksmo išdava. Prie šių žmogus pridėjo savo padarytas medžiagas, pav.: šarmą, muilą, D.D.T. ir kitą. Taip pat jis pagamino priemones toms medžiagoms laikyti ir naudoti, pav.: vamzdžius skysčiams tekėti, purkštuvus chemikalams skaldyti ir kitą. Didėjant švaros supratimui ir daugėjant priemonėms — švara nuolat gerėjo.

Kad labai neužtęčiau, pereisiu prie konkrečių švaros palaikymo dalykų Lietuvoje devynioliktojo šimtmečio pabaigoje ir šio šimtmečio pačioje pradžioje. Švaros palaikymas tada kaip ir dabar apėmė keletą sričių. Jų paminėtinos: 1. Kūno švara; 2. Aprangos švara; 3. Gyvenamos patalpos švara; 4. Valgio švara ir 5. Aplinkos švara.

1. Kūno švara. Ir tada buvo paprotys prausiti rankas ir veidą kiekvieną rytą, dažniausiai prieš pusryčius. Dauguma prausėjų tuo laiku nuprausdavo ir kaklą. Viršutinę kūno pusę daug kas nuprausdavo tik sekmadienio rytais. Kojos buvo plaunamos labai nereguliariai ir tik retkarčiais, dažniau moterų. Vasarą kojas plovė dažniau, nes tai padaryti buvo galima bet kur. Visą kūną nuplauti ar nusimaudyti vasaros laiku buvo galimybių: tam tiko upės, upeliai, ežerai ir prūdai. Kaikur žmonės, ypač moterys, maudydavosi vilkėdami marškiniais. Tas buvo lygu dabartiniam maudymosi kostiumui. Bet kai kurių žmonių buvo tikima, kad nuodėmė matyti savo nuogą kūną, o ypač parodyti ki-

tiems. Žiemos metu kūną nuplauti nebuvo lengva: reikėjo gerokai pastangų padėti prisildyti vandeniu ir apšildyti patalpoms. Vandenį šildė dideliuose katiluose, pylė į nupiauta viršūne statinę ar didelį kubilą ir į tą šeimos nariai iš eilės lįsdavo. Taigi, paskutiniam, jei šeima buvo didelė, jau tas vanduo buvo gerokai nešvarus. Tiesa, baigiant maudimasi kiekvienas galėjo persipilti švariu vandeniu ir nuplauti save. Toks išsimaudymas buvo tik prieš didžiąsias šventes, pav.: Kalėdas, Velykas, labai retai kitais atvejais.

Kaikur Aukštaitijoje, mažiau Žemaitijoje ir Dzūkijoje, kaimai turėjo pirtis ir maudynes darydavo jose, bet dažniausiai tik prieš šventes. Muilas buvo brangus ir nevisi jį vartojo. To vietoj vartojo pelenus ir iš pelenų padarytus šarmus, ypač plaukams trinkti.

Moterys nešiojo ilgus plaukus supintus į kassas, kurias perpindavo dažniausiai kasdieną. Galvą plaudavo dažniausiai kartą į savaitę. Vyrų plaukai buvo trumpinami žirkėmis, bet ne dažnai. Beveik visi vyrai augino ūsus, o kairie ir barzdas. Veido plaukų aptvarkymas ir apsiskutimas paprastai buvo atliekamas vieną kartą savaitėje — sekmadienio rytą. Sekmadienio rytas buvo ir nagų apkarpymui.

Aukščiau minėtomis sąlygomis kūno švara palaikyti nebuvo lengva. Taigi, daugelis žmonių, ypač tingesnieji, daug kentė nuo parazitų ir odos ligų. „Galvelės ieškojimas“ minimas tautosakoje reiškė galvos parazitų ir jų kiaušinėlių naikinimą (tada jokių D.D.T. nebuvo, o apie acetum sabadillae nedaug kas žinojo). Phthirus pubis buvo naikinamos degutū, retkarčiais daug tikresne mėlynojo gyvsidabrio mostimi ištepant plaukuotąsias kūno vietas. Niežus (scabies) turinčius ištepavo degutu ir lindydavo į šiltą krosnį (duonkepį) po duonos iškepimo. Žmogus pakentėdavo kiek šilumos, bet niežų erkės žūdavo. Kūno paviršiui įkaitus jos išeina paviršiu ir žūva nuo karščio ir deguto. Nuo nepakankamos galvos plaukų priežiūros plaukai kartais susiveldavo, pasidarydavo lyg veilokas, žmonių pasakymu — užpulda-vo kaltūnas. Buvo prietas, kad nukirpus kaltūnuotus plaukus žmogus turi mirti, tai kaltūnuotasis tą kaltūną turėjo tol, kok visi plaukai nuslinkdavo senatvėje ar dėl kitų priežasčių. Blogiau buvo turintiems grybelines (fungus) odos ir plaukų ligas, tuo laiku žmonių susna vadinamas. Be deguto ir jodo joms gydyti nieko daugiau neturėta.

2. Aprangos švara. Medžiagą rūbams beveik išimtinai gamino namuose. Apatiniai apėdai — baltiniai — buvo gaminami iš linų pluošto. Apatinius rūbus keisdavo dažniausiai kartą savaitėje, daugiausiai sekmadienio rytą. Sunešiotus apatinius rūbus surinkdavo ir skalbdavo tik kas kelios savaitės. Taip susidarydavo daug skalbimo. Prieš skalbdami juos pamerkdavo šarme bent vienai nakčiai, po to virindavo puoduose pridedami kiek muilo akmenis, jei turėjo. Po to juos, jau žlugtu vadinamus, vežimais veždavo į artimiausią upę, upelį, ežerą ar prūdą išplauti. Ten moterys juos kultuvėmis išdaužydavo padarydamos minkštesniais ir gerai išplaudavo. Virinimas tikrai sunaikindavo parazitus ir jų kiaušinėlius.

Viršutiniai rūbai buvo daromi iš linų pluošto, vilnų, arba jų mišinio ir kailių. Jų normaliai niekas nevalydavo ligi nusidėvėjimo, nebent tik suterštas purvu, derva ar riebalais vietas išplaudavo ar pavalydavo. Vasarą, o kartais ir žiemos metu, juos ore išvėdindavo. O prisiveisus parazitų kišdavo į karštą duonkepį (išskiriant kailius), kur parazitai žūdavo.

Kojų apavai esant šiltam orui beveik niekas nenešiojo, nebent dirbdami lauke, kur kojos buvo badomos kietų ražienų, ar keliaudami tolimesnes keliones. Tada avėdavo nagines (kojų apavas padarytas iš austų medžiagų ar kad apsaugoti kojas nuo sužeidimų. Vėsiam orui esant nešiojo medines klumpes, kai kada batus, kartais veilokus, o dažnai ir vyžas. Kojas kišdami į apavą, ypač šaltu oru, dažnai apvyniodavo autais, o kartais apaudavo kojine- mis. Šie buvo retkarčiais išskalbiami. Ivairių rūšių pirštines buvo mūvimos tik rankų apsaugai nuo šalčio. Jos retkarčiais buvo išplaunamos. Galvą ir veidą nuo šalčio gindavo vyrai įvairių rūšių kepurėmis, o moterys — skaromis, kurie nebuvo priimta kaip nors valyti.

3. Gyvenamos patalpos švara. Valstiečio gyvenama patalpa dažnai susidėjo iš vieno didelio kambario ir prieškambario. Pastarajame radosi valgiui gaminti priemonės: ugniakuras, virš jo vašas virimo puodams pakabinti, ar didelis trikojis puodams padėti. Išėjusių į vieniškius, ypač Suvalkijoje, gyvenamas namas buvo erdvesnis: turėjo dar vieną patalpą, į kitą pusę nuo prieškambario. Ši dažnai buvo vadinama kamara. Joje buvo laikomi maisto produktai ir dažnai tai buvo šeiminkų miegamasis. Turtingesni valstiečiai kamara vietoj įrengdavo seklyčią. Čia buvo priimami svečiai.

Senosė trobose langai buvo maži ir jų ne daug. Langų stiklus dažniau ar rečiau nuvalydavo. Asla dažnai buvo plukto molio ar šiaip kietesnės žemės, tik rečiau kur buvo lentų grindys ir tai tik dažniau seklyčioje. Aslą (negrįstą) laikas nuo laiko šluodavo ir pabarstydavo geltonu smėliu, kad gražiau atrodytų. Šildymui dažnai kitokio pečiaus nebuvo, tik duonkepis, kuris vėsesniam orui esant buvo kūrenamas ir šildydavo patalpą. Valgį gi gaminant dūmai plisdavo po visą gyvenamą patalpą. Taigi, lubos ir sienos žibėdavo nuo nusėdusių suodžių, kurie kartas nuo karto buvo nugramdomi.

Tame viename kambaryje buvo gyvenama, valgoma ir miegama. Vieniame ar dviejuose kampuose buvo taip vadinamos lovos, pritiestos šiaudų ir apdengtos paklodėmis ir antklodėmis ar kaldromis, kuriose miegodavo keli šeimos nariai. Prie lango buvo stalas, o pasieniais ilgi suolai. Ant suolų naktimis miegodavo kiti šeimos nariai. Stalas ir suolai buvo paprasti medžio dažnai švariai baltai nušveičiami.

Lovose buvo blusų. Jos turėjo geras sąlygas veistis dėdamos kiaušinėlius po lova žemėje. Lovų paklodės buvo keičiamos kas dvi, trys ar keturios savaitės ir skalbiamos su kitais baltiniais. Blusos ir (kai kur utėlės) buvo naikinamos anksti rytą paklodes išnešant laukan, sukarstant ant tvorų ir parazitus išrenkant ar išmušant, nes vėsus oras daro juos nejudriais. Kartais paklodes kišdavo į karštą krosnį ir taip sunaikindavo parazitus. Blusoms naikinti kartais į lovas ir paloves dėdavo ajarų. Kiek tas kenkdavo blusoms — nežinia, bet trobos kvapą pagerindavo.

Kai kurie šeimos nariai eidavo miegoti į klėtis, ypač merginos. Vyrai dažnai miegodavo tvartuose ar kluonuose ir kur buvo laikomas arklių pašaras.

Blakės, tarakonai ir svirpliai buvo naikinami plikinant lovas, namo sienas ir pakampus verdančiu vandeniu, į kurį dar dažnai įdėdavo kanapių (*Cannabis*) vyriškų (pleiskanių) žiedų ir viršūnių. Tuose žieduose yra tam tikrų narkotinių medžiagų. Kiek tas narkotikas veikdavo blakes — nežinia, bet karštas vanduo sunaikindavo parazitus ir jų kiaušinėlius kur tik pasiekdavo. Svirpliams ir tarakonams naikinti prinešdavo į kambarius barkūnų (*Papilionaceae* šeima). Tie turi kumarino, kuris labai nuodingas kai kuriems insektams. Tara-

konas kartais maitindavo bulvių koše sumaišyta su gyvsidabriu. Taip juos išnuodydavo.

Musių ir uodų patalpose buvo daug. Jie nepakenčia dūmų. Taigi, kartais patalpas prileisdavo dūmų ir sparnuotus insektus išvydavo. Naudojo dar vieną priemonę musėms ir tarakonams surinkti: išrūgose pamirkytas šluotas padėdavo insektams prieinamose vietose. Šluotos lapuose ir tarp šakučių prisirinkdavo daug insektų. Tada naktį šluotas atsargiai sukišdavo į maišus ir insektus užkuldavo.

Gyvenamos patalpos apšvietimui naktį ar ilgais žiemos vakarais vartojo medžio skalas ar balanas. Jos degdamos duodavo daug dūmų. Prie tos šviesos žmonės ir dirbdavo: ausdavo, verpdavo, virves sukdamo ir kita. Tik retkarčiais apšvietimui naudojo gyvulių ar augalų riebalus, įdėdami į juos medžiagos ar virvelės gabaliuką. Tik, išimtiniais atvejais vartojo žvakes darytas iš vaško ar lajaus. Retai kas naudojo žibelines lempas.

Dažnai gyvenamose patalpose buvo perinami viščiukai, o kartais ančiukai ir žasiukai. Žiemos metu papečky (tuštuma po krosnimi) laikė vištas. Taip paukščių parazitai galėjo plisti aplinkoj. Šaltam orui esant ir neturint šiltesnių patalpų gyvuliams o taip pat bijant gyvulių patalpas naktį uždegti balanos ugnimi, kai kurie gyvuliai prieš pat jauniklių atsivedimą ar su mažais jaunikliais buvo laikomi, bent kuriam laikui, gyvenamuose patalpose, pav.: avys, ožkos.

4. Valgio švara. Visa šeima valgydavo paprastai kartu. Skystą maistą valgydavo iš vieno didelio dubens sėdami šaukštais. Šaukštai buvo mediniai, dubuo — medinis ar degto molio. Kietus maisto produktus laikydavo pirštais, šakučių visai nevartojo. Dubenį ir kitus puodus paprastai išplaudavo karštu vandeniu po kiekvieno valgio, o kartais iššveisdavo pelenais. Svaigalus vaisėse gerdavo iš vieno indelio (ragas, stiklelis, mažas molinis indas) paeiliui.

Mažiems vaikams kietą maistą motina pirma pati sukramtydavo ir tada dėdavo jų burnon. Jokio paruošto maisto kūdikiams niekas negamino. Taigi, apkrečiamos ligos galėjo lengvai pliti.

5. Aplinkos švara. Žmonės naudojo žemės paviršiaus vandenį: upių, upelių, ežerų, šaltinių ir daubų. Neesant aplinkoj nė vienam iš tų, žmonės iškasdavo prūdus ir juose sulaikydavo atmosferos kritulių vandenį. Prie dides-

nių gyvenviečių darydavo du prūdus: vieną žmonių naudojimui, kitą — gyvulių ir paukščių, ypač ančių ir žasų. Pradėjo naudoti ir šulinių vandenį, bet daugiau dėl to, kad šulinys ir sausros metu neišdžiūdavo. Čia jau gaudavo podirvinį vandenį, bet vis tik dažnai į šulinį patekdavo ir paviršiaus vandens, kartais gana užteršto, nes šulinys buvo labai arti gyvenvietės, dažnai žemės paviršius apie šulinį buvo daugiau įdubęs, negu aplinkoj, šulinio sienos darytos iš medžio ir nesandarios. Kibiras naudojamas toks, kokį žmogus atsinešdavo, kartais ir gana nešvarus. Retai kur buvo kibiras pritvirtintas prie svirties karties ar sukamo volo virvės.

Gamtos reikalams atlikti žmonės jokių specialių įrengimų neturėjo. Dažniausiai arti gyvenvietės buvo žemės plotas apauginamas krūmais, ypač alyvomis, perliukais, avietėmis ir kitais, ir tuose krūmuose žmonės atlikdavo gamtos reikalus pasislėpdami nuo kitų žmonių akių. Tik vienkiemiuose kartais buvo statomos specialios būdelės. Vienos tokios būdelės, išlipintos lietuviškais laikraščiais, likimą aprašė dr. Vincas Kudirka savo satyroje. Būdelė paslėpdavo žmogų nuo kitų akių, bet išmatos nebuvo apsaugotos nuo vabzdžių priėjimo, nes joms buvo tik žemė duobė.

Žmonės daug nesivargino užterštą sunaudotą vandenį, viralo, maisto ir kitas liekanas ir

net išmatas pašalindami iš gyvenvietės. Tie dalykai buvo išmetami čia pat prie gyvenvietės durų, ypač užpakalinių (jei pastarosios buvo). Darželis po langais buvo saugomas nuo išmatų, kad nepakenktų gėlėms. Taip tos gendancios organinės medžiagos pritraukdavo daug vabzdžių ir užteršdavo aplinkos orą nemaloniais kvapais. Bet iš kitos pusės vėl: aplink gyvenvietę buvo nugrėbstomi šiaudai, naikinamos piktžolės, nuvalomi takeliai ir išbarstoma geltonu smėliu, kad gražiau atrodytų, ypač svečių laukiant.

Tuo ir baigiu šį škicinį aprašymą apie švaros supratimą ir palaikymą Lietuvoje devynioliktojo amžiaus pabaigoje. Kai kas gal pasakys, kad nereikėtų rodyti tokį dabartiniu supratimu nepakankamą ano laiko švarumą. Bet tik prisiminkime, kad ir dabar Vakarų Vokietijoje, kai kur Prancuzijoje ir Šveicarijoje dar daug ūkininkų gyvena po vienu stogu su gyvuliais (viename pastato gale gyvenama, kitame — gyvuliai laikomi) ir gyvulių mėšlą, ypač žiemos metu, krauja po gyvenamo pastato langais, o jų niekas nelaiko nešvariais ar apsideusiais. Taigi, ir Lietuvoje tuo metu žmonių supratimu švara buvo pakankama. Švara tada buvo nedaug geresnė ir kituose kraštuose. O kai Lietuvos žmonių supratimas ir kultūrinis lygis pakilo, tai ir švara gerėjo.

Toledo, Ohio

DR. ALBERTAS SCHWEITZERIS

tęsinys

Nors čiabuviai neturi techninių susisiekimo priemonių, kaip telefono, pašto, tačiau nuostabiai greit kelių šimtų mylių aplinkoje išplito žinia, kad į Lambarėnę atvyksta gydytojas. Jau pirmomis dienomis sėkmingai padaryta operacija plačioje apylinkėje nugarsėjo, kad naujasis gydytojas esąs nepaprastas: čiabuviams juodaodžiams buvo nepatirtas dalykas, kad naujasis gydytojas numarinąs (davė bendrą narkozę) ligonį, pašalinąs ligą ir numirusįjį vėl atgaivinaš sveiką. Tokią progą Schweitzeris pasakė iš narkozės išbudusiam, skausmo nebeturinčiam ligoniui, kad krikščionių Dievas per jį pašalino ligonio skausmus. Be gausių žodžių, be pamokslų ir sudėtingų apeigų juodaodis buvo įtikintas. O vietiniams gydytojams raganiams bei fetišistams toks stebuklingas įvykis

buvo mirtinas smūgis, nes čiabuviai A. Schweitzerį pripažino savo „Didžiuoju Oganga“, tai reiškia didžiuoju raganiumi (Mat, čiabuviai juodaodžiai neturi žodžio „gydytojas“, o gydytoją jie vadina ogangu, reiškia, raganiumi). Tuo Schweitzeris ir liko čiabuviams visą savo veikimo laiką. Jau pirmosiomis dienomis į Lambarėnę gausiai rinkosi ligonių net iš 200-300 mylių atstumo, daugiausiai atvykdami pėsti, tik paupiuose gyveną atvykdavo iš medžio kamieno išskoptais kanoe-laiveliais; pradžioje atvykdavo 30-40 ligonių per dieną, ilgainiui jų skaičius augo. Pradžioje A. Schweitzeris ligonius apžiūrėjo ir gydė ore, tik vėliau jam buvo užleista sena maža vištidė, kurioje jis priiminėjo ligonius ir operavo. Po 6 mėnesių pavyko Schweitzeriui pasistatyti šiokią tokią ligoninę (1913 m.

DR. K. GUDAITIS

lapkričio mėnesį) 8 m ilgio ir 4 m pločio, tikrumoje tai buvo barkas-palapinė, lapais dengta ir skardos sienomis. Savo ligoninės patalpas nuo pat pradžios ir vėliau tikra to žodžio prasme pats statė, tai reiškia, visą statybos planą, statybos vykdymą, priežiūrą, didele dalimi statymo darbą pats atliko. Tatai paliudija jis pats vienoje jo ligoninės pastato sienoje jo paties įbrėtu įrašu: A. Schweitzeris inžinierius, A. Schweitzeris mūrininkas, A. Schweitzeris dailidė. Pirmu savo ligoninės pastatu jis didžiavosi ir buvo laimingas. Toje ligoninėje jis priiminėjo ligonius operavo ir net iki 16 ligonių stacionariai gydė. Kad ir tokiomis vargingomis sąlygomis, jau per pirmus 9 mėnesius Schweitzeris daugiau 2-jų tūkstančių ligonių gydė ir operavo. Jis pats rašo, kad visi sunkumai bei nepriteklius virsta džiaugsmu bei pasitenkinimu, kai gali čiabuviams sėkmingai padėti (Zwischen Wasser und Urwald 1963 m., antras leidimas, 39 psl). Pradžioje jis manęs statyti ligoninę pagal Europos pavyzdį, vėliau savo nusistatymą pakeitęs, pastatydamas ligoninę panašią į čiabuvių pastatą. Schweitzerio ligoninėje buvo tos pačios sąlygos čiabuviams gyventi, kaip jie gyveno savo kaime. Schweitzerio ligoninėje jie jautėsi kaip namie. Tai pritraukė čiabuvius: Schweitzerio ligoninę jie laikė savo ligonine. Kai Gabono srities sostinėje Libreville, šiauriau nuo Lambarėnės, prie Atlanto vandenyno krantų apie tą patį laiką Prancūzų valdžia pastatė modernią 600 lovų ligoninę, tai ji stovėjo pustuštė. Čiabuviai vengė eiti į prancūzų modernią ligoninę, o kurie būdavo patalpinti, jie, progai pasitaikius, pabėgdavo iš prancūzų ligoninės ir eidavo į savo ligoninę pas Schweitzerį pasveikti. (The Albert Schweitzer Story in The Telegraph-Herald, Dubuque 1965. IX. 5). Atgabendami ligonį, čiabuviai atvyksta su visa šeima ir mantą, kartais net ir giminėmis. Jie visi apsigyvena ligoninėje ir aplink ligoninę. Atskirti ligonį nuo šeimos, čiabuviams būtų nesuprantama, jie netikėtų nei daktarui, nei ligoninei. Psichologiškai tai išryškėja, kodėl čiabuviai vengia prancūzų ligoninės, kur veikia griežta izoliacija ir drausmė. Tą psichologinį čiabuvių reiškinį Schweitzeris jau pačioje pradžioje pastebėjo, saugojo, vertino ir išnaudojo savo ligoninės reikalams, leisdamas ligonio šeimai kartu gyventi; šeimos nariai ligonį slaugė, maitino ir padėjo kitus darbus dirbti ligoninėje. Schweitzeris įsitikinęs, kad čiabuviai ligoniai, pvz., operuoti jų gyvenimo sąlygose, geriau gyja, ne-

gu labai švariai laikomi. Daro įspūdį, kad čiabuvis, staigiai išimtas iš jo įprastos aplinkos, nustoja biologinio atsparumo. Nors Schweitzeris turėjo pasiruošimą pusiaujo tropinėms ligoms gydyti, tačiau jis uoliai stebėjo, kaip čiabuviai patys gydo savo ligas ir tam tikrais atvejais jų būdą pamėgdžiodavo. Tačiau būtų klaidinga manyti, kad Schweitzeris nebūtų naudojęs net naujausius medicinos vaistus, ypač užkrečiamoms ligoms gydyti. Jis palaipsniui gerino ir savo ligoninės sąlygas, taip kad ir čiabuviai ligoniai jaugdavo į gydymo pagerintas sąlygas beveik nepastebimai.

Dėl primityvių jo ligoninėje sąlygų tūlas europietis Schweitzerį net skaudžiai kritikavo. Pvz. Gerald McKnight: Verdict on Schweitzer 1964. Toje knygoje Schweitzeriui prikišama, kad jis čiabuvių nemokęs europiečių kultūros, jo ligoninėje nebuvo būtinausių sanitarinių sąlygų: nebuvo išviečių, švaraus tekančio vandens, artimieji gyvenę su ligoniais ligoninėje, negyvuliai ėję į ligoninės patalpas, ligoninės patalpose nebuvo ventiliacijos ir t. t. Schweitzeris į tokias kritikas neatsakydavo. Jo ligoninėje pasiektos gydymo išdavos ir gausus ligonių lankymas (pastaraisiais laikais į Schweitzerio ligoninę beveik kasdien atvykdavo ir gaudavo medicininę pagalbą 300-400 ligonių) kalbėjo Schweitzerio naudai ir pateisino jo vedamos čiabuviams ligoninės tvarką bei gydymo sąlygas.

Schweitzeris vos buvo pradėjęs Lambarėnėje įsidirbti, kai 1914 m. staiga suliepsnojo Pirmasis pasaulinis karas. Nors jis gyveno toli nuo Europos, pačiame Afrikos viduryje, jis jau tuomet dvasiškai sunkiai pergyveno tą šiurpulingą įvykį, nubloškusį žmoniją į katastrofišką sukrėtimą. Jau keliolika metų (jis pats teigė jau prieš 1900 metus) jis mąstė apie žmonijos didelius įvykius, apie dvasinius laimėjimus, kultūros kūrimą ir pažangumą. Sekdamas pasaulinius įvykius ir dvasinės kūrybos teikiamas išdavos, jis vis labiau įsitikino, kad žmonijos kultūra rodo nebe pažangą, bet atžangą, smukimą. Iš to mąstymo gimė jo stambiausias veikalas: Kultūrosū Filosofija. Šio veikalo pirmu sakiniu jis teigia: „Šiandien mes gyvename kultūros smukimo-nykimo ženkle.“ Čia jis priėjo įsitikinimo, kad ne iš kitur ateinąs blogis kenkia žmogui, bet kad blogėjantis žmogus pats sau daro blogą. Dėl to ne karas sukelia blogį, bet blogėjančio žmogaus noras kariauti, žudyti veda prie gėrio sunaikinimo.

Daugiau negu keturius karo metus, gerų draugų užtariamą prancūzų valdžios įstaigose, Schweitzeris, kaip Vokietijos pilietis, išsilaikė Prancūzijos kolonijoje, dirbdamas misijos gydytojo darbą. Po keturių su puse metų Schweitzerį ir jo darbą ištiko staigus smūgis. 1917 m. rugsėjo mėn. Prancūzijos valdžia davė griežtą įsakymą Schweitzerį ir jo žmoną, kaip Vokietijos piliečius, internuoti ir kaip karo belaisvius tuoj išgabenti į Prancūziją ir uždaryti belaisvių stovykloje. Įsakas ir jo vykdymas buvo taip griežti, kad Schweitzeriui nebebuvo pakankamai laiko sutvarkyti savo ligoninės reikalus bei tinkamai susipakuoti kelionei reikalingiausius daiktus. Kaip belaisviui, jam nebuvo įmanoma su savim paimti paruošto veikalo Kultūros Filosofija rankraščio, kurį jam pavyko perduoti čia pasitaikiusiam amerikiečiui misionieriui, kuris sunkiomis sąlygomis rankraštį išsaugojo ir po karo gražino jį Schweitzeriui. Nors skubiai ruošėsi, bet dvi dieni prieš laivui išplaukiant Schweitzeris dar skubiai operavo čiabuviui juodaodžiui įstrigusią išvaržą. Nors likusieji misijos žmonės pažadėjo Schweitzeriui ligoninę prižiūrėti, tačiau, Schweitzeriui apie 7 metus nebegrįžtant, ligoninė be tinkamos vadovybės sustojo veikusi, ligoninės patalpos, nesant tinkamos priežiūros, drėgnai karšto oro šutinamos, sunyko. Nors niekam nesiskundė, tačiau tą neužpelnytą trėmimą įnelaisvę Schweitzeriai, visuomet buvę Prancūzijai lojalūs ir kiekviena proga aukštinę prancūzų kultūrą, moraliai jautėsi didžiai pažeminti ir dėl to skaudžiai pergyveno tokį smūgį.

Nuvežti į Prancūziją, jie buvo uždaryti karo internuotųjų stovykloje pirmiau Bordeaux mieste, vėliau buvo perkelti į seną negyvenamą vienuolyną Pirenėjų kalnyuose, kur maistas ir gyvenimo sąlygos buvo skurdžios ir žiaurios. Belaisvių stovyklose siautusia sunkia dizenterija ir Schweitzeris susirgo. Laimėi jis turėjęs savo ryšulyje paslėpęs emetino, tuo jis palengvinęs savo ligą. Šiaip sergą belaisviai vaistų negaudavę. Kokio išsiprusinimo asmenys prižiūrėjo stovyklą, Schweitzeris nurodo tokį atsitikimą. Ileidžiant į stovyklą, tarnybą einąs prancūzų puskarininkis tikrino Schweitzerio mantą, viename lagamine rado Aristotelio „Politikos“ prancūzišką vertimą, užpuolęs Schweitzerį, kaip jis drįsęs politinius raštus gabenti į belaisvių stovyklą. Tik išaiškinus, kad tas veikalas yra rašytas senai prieš Kristaus gimimą, tai puskarininkis stebėjosi, kad jau ir tuomet politikavę, ir nus-

prendė, kad tuomet bus buvusi kitokia politika, negu dabar, ir knygą gražinęs savininkui. Nors nusirgęs ir išbadėjęs, bet, kad dvasiškai stovykloje nepalūžtų, ant stalo lentos pirštais išvaizduotai vargonus grojo, atmintinai kartodamas Bacho fugas ar kantatas.

Sekančiais metais Schweitzeriai buvo iškeisti į prancūzų karo belaisvius ir pro Šveicariją gražinti į Elzasą, kur dar tebebuvo vokiečiai. Čia Schweitzeris sunkiai sunegalavo ir turėjo būti net du kartu operuotas. Kiek sustiprėjęs, gavo mažo atlyginimo gydytojo vietą Strassburgo ligoninėje, o jo senoji St. Nicolai bažnyčia Strassburge pakvietė jį antruoju kunigu. Pagaliau karas baigėsi ir Elzas su Strassburgu grįžo prie Prancūzijos. Pokariniame laikotarpyje Schweitzerių ateitis Europoje buvo netikra ir neaiški. Ir Prancūzijoje, ir Vokietijoje dr. Schweitzeris buvo lyg užmirštas, jo patrauklių paskaitų ir vargonų koncertų lyg nebeprisiminė. Jis beveik nebeturėjo vilties atkurti savo medicininio misijos darbo Lambarėnėje ir galvojo vėl grįžti prie pastovaus mokytojavimo darbo.

Šiame laukimo laike Schweitzeris ėmė tyrinėti pasaulio didžiąsias religijas, kaip: judaizmą, krikščionybę, islamą, Zaratustros religiją, bramanizmą, budizmą, induizmą ir kiniečių religinius mąstytojus, kad išsiaiškintų jų santykiavimą su pasauliu ir gyvenimu, ar jos priima pasaulį ir gyvenimą už esminę žmogaus būties dalyką, ar atmeta? Kaip visus, taip ir šį klausimą A. Schweitzeris dideliu atsidėjimu ir giliu mąstymu gvildeno ir priėjo dėmesio vertų išvadų. Čia jis rado, kad jo pažiūra pasitvirtino, jog kultūra atsiremia etiniu pasaulio ir gyvenimo priėmimu. Jis suvokė, kad pasaulį ir gyvenimą neigiančios religijos, kaip: bramanizmas, budizmas, nesidomi kultūra, reiškia jokie įnašai kultūrai neteikia. Nuo pranašų (prasidėjo su pranašais Amosu ir Jesaju, gyvenusiais 760-700 m. pr. Kr.) laikotarpio judaizmas, tame laikotarpyje pradėjusi reikštis Zaratustros (gyveno apie 700 m. pr. Kr.) religija ir kiniečių mąstytojų (pvz. Kuntse 560-480 m. pr. Kr.) religiškumas savo etiniu pasaulio bei gyvenimo priėmimu jau reiškė gana stiprų akstiną kultūrai: jie jau siekė savo bendruomenės gyvenimą gerinti, skatino žmogų prasmingam veikimui, kad būtų bendruomenei tarnaujantis tikslas pasiektas. O tai reiškė didįjį žmonijos dvasiškumo posūkį. Jau 8-6 šimtmečiuose pr. Kr. užtinkame minėtose tautose, kurios negiminingos ir tarp savęs jo-

kio ryšio neturėjo, nepriklausomai išskyla asmenys, turį vienodus įsitikinimus, kad etikos esmė nėra liaudies seniems papročiams pasiduoti, bet yra kiekvieno asmens veikli pareiga atsiduoti savo artimo ar savo bendruomenės padėti gerinantiesiems tikslams siekti. Šitame mąstysenos perversme išryškėja dvasinis žmogus, sugėbąs įkūnyti aukštą kultūrą.

Pirmykštė krikščionybė ir induizmas buvo neryškūs už ar prieš pasaulio ir gyvenimo priėmimą, kaip esminę žmogaus būties dalyką. Tik per renesansą, reformaciją ir apšvietos laikotarpį (XVI-XVIII a.) krikščionybė atsipalaidavo nuo pirmykščio su pasaulio galo laukimu surišto pasaulio ir gyvenimo neigimo, pati priimdama pasaulį ir gyvenimą, ir tuo tapdama ryškiai kultūrą skatinančia religija. Tačiau, XVIII amžiuje krikščionybėje vėl iškilo viduramžinė tendencija pasaulį ir gyvenimą neigti, ir tuo pati krikščionybė vėl nebetekusi kultūrą skatinančio pajėgumo. Bet pastaraisiais laikais vėl pastebima jos teigiamo įnašo kultūrai ryškėjančios žymės.

Induizmas nepajėgė persilaužti iš pasaulį ir gyvenimą neigiančio nusistatymo į teigiamą jų priėmimą, dėl to induizmas, nors ir turi tam tikrą etinį skatulį, tačiau nepajėgia nė savo krašte kultūrą skatinančiai veikti taip, kaip krikščionybė veikia.

Islamas nors savo skaičiumi yra pasaulio religija, tačiau dvasiškai jis nepasiekė to laipsnio, kadangi jis nepuoselėja savyje gilesnės mąstysenos apie pasaulį ir žmogų. Kad paveldėtos pažiūros autoritetą galėtų išlaikyti, jis slopina kiekvieną jame pasireiškiančią gilesnę mąstyseną. Tačiau pastarųjų laikų islamas turįs stipresnę tendenciją į mistiką ir etinį pagilinimą savyje.

Šios studijos išdava buvo jo veikalas Krikščionybė ir pasaulio religijos (Das Christentum und die Weltreligionen, 1924 m.).

1923 m. keliaudamas Šveicarijoje, Schweitzeris Ciuriche (Zürich) turėjo 2 val. laukti kito traukinio. Ta proga jis sumanė aplankyti čia savo seną bičiulį, psichoanalizės specialistą, dr. O. Pfisterį. Schweitzeriui besivaišinant ir besilinsint, dr. O. Pfisteris paprašė jį papasakoti atsiminimų iš savo jaunystės. Iš tų papasakotų atsiminimų dr. O. Pfisteris parašė knygą, kuriai prieš spausdinant Schweitzeris prirašė savo išvadinį papildymą (epilogą) ir knygai davė pavadinimą Iš Mano Vaikystės ir Jaunys-

tės Laikų (Aus Meiner Kindheit und Jugendzeit, 1924 m.).

Kai A. Schweitzeris manė esąs jau užmirštas, viena žymi asmenybė apie jį galvojo ir susirūpino jo likimu. 1919 m. gruodžio paskutinėmis dienomis A. Schweitzeris gavo Švedijos bažnyčios arkivysk. Nathano Soederblomo kvietimą atvykti į Švediją paskaitų skaityti Upsalos universitete. 1920 m. pavasarį Schweitzeriai išvyko į Švediją ir buvo paties arkivyskupo globojami svečiai. Švedams Schweitzeris patiko: jie norėjo ne tik jo paskaitų klausyti apie jo misijos gydytojo darbą Lambarėnėje ir jo kultūros filosofiją, bet jie geidė girdėti ir jo vargonų grojimo. Ne tik Upsaloje, bet ir kitur jis buvo mielai kviečiamas paskaitų skaityti ir vargonų koncertų duoti; švedai už tai su dėkingumu Schweitzeriui gausiai atsilygino. Be to, kaikurios švedų leidyklos pasisiūlė ir jo veikalų išleisti; jau 1921 m. jie išvertė į švedų kalbą (iš vokiečių į švedų kalbą vertė baronienė Greta Lagerfelt) Schweitzerio veikalą "Tarp vandenų ir pirmykščio miško" (iš Afrikos gyvenimo ir jo medicininės veiklos Lambarėnėje). Bekoncertuodamas Švedijoje Schweitzeris užtiko nemaža senos konstrukcijos, bet gero skambesio (rezonanso) vargonų, kuriuos švedai ruošėsi pakeisti naujoviškais. Schweitzeris įtikino, kad jų senieji vargonai turi geresnį garso atskambį už naujuosius. Dėl to tais pačiais metais švedai įkūrė senųjų vargonų globos draugiją ir Lambarėnės draugų rėmėjų sąjungą, kurios tikslas buvo remti Schweitzerio misijos ligoninės veiklą Lambarėnėje. Tuo būdu, arkivyskupui Soederblomui remiant, švedai išgarsino Schweitzerį. Dar tais pačiais metais Ciuricho (Šveicarijoje) teologijos fakultetas suteikė Schweitzeriui teologijos garbės daktaro laipsnį ir pasiūlė paskaitų skaityti Ciuricho universitete. Per sekančius kelius metus dr. Schweitzeris beveik nuolat buvo kviečiamas į Ispaniją, Angliją, Čekiją (Prahos universitetas), Šveicariją, pakartotinai Švediją ir kitur vargonų koncertų teikti ir paskaitų skaityti apie kultūros filosofiją, pirmykščią krikščionybę, krikščionybę ir pasaulio religijas, medicinos misijos darbą Lambarėnėje ir kt. Jau pirmu atveju (1920 m.) Švedijoje Schweitzeris tiek gausiai surinko aukų, kad jis pajėgė sumokėti visas karo metu padarytas skolas ir vėl galvoti apie Lambarėnės ligoninės atkūrimą.

(Bus daugiau)

MEDICINA DIDŽIOJOJ BRITANIJOJ

Dr. K. Valteris

IV. LIGONINIŲ GYDYTOJŲ ATLYGINIMAI

Britų gydytojai vis skundžiasi šykščiais atlyginimais, t. y. kad jie yra „overworked and underpaid“. Bet tikroji padėtis nėra jau taip baisi. Mes visi žinom, kad atlyginimai yra re liatyvus dalykas: viename krašte tie patys atlyginimai laikomi šykščiais, o kitame — duosniais. Palyginus su buvusiais gydytojų atlyginimais Lietuvos ligoninėse — britiškieji atlyginimai yra karališki; bet palyginus juos su Amerikos ligoninių gydytojų algomis — mes esam tik elgetos...

Čia aprašomi atlyginimai, kuriuos britų ligoninių gydytojai gaus nuo 1966 metų pabaigos. Šie atlyginimai turėjo būti pradėti mokėti nuo balandžio mėnesio pirmos dienos. Bet... šią vasarą Didžiąją Britaniją sukaustė ekonominiai šalčiai („freeze and squeeze“) ir šešių mėnesių gydytojų priedai „iššalo“... Dabar sveikatos ministeris jau tikrai pažadėjo mokėti naujas algas nuo spalio mėnesio pirmos dienos, bet išmokės tik gruodžio mėnesio pabaigoj.

Štai kaip atrodys naujosios metinės algos:

Visi skaičiai duodami svarais.

House Officer — alga pirmais tarnybos metais 1100; metiniai priedai 100; maximum alga 1300.

Senior House Officer — alga pirmais tarn. metais — 1450; metiniai priedai 100; maximum alga 1650.

Registrar — alga pirmais tarn. metais — 1650; metiniai priedai 100; maximum alga 2050.

Senior Registrar — alga pirmais tarn. metais 1950; metiniai priedai 100; maximum alga 2550.

Medical Assistant — alga pirmais tarn. metais 1850; metiniai priedai 100; maximum alga 3250.

S.H.M.O. — alga pirmais tarn. metais 2500; metiniai priedai: penki metai po 100 sv. ir po to trys metai po 125 sv.; maximum alga 3375.

Consultant — alga pirmais tarn. metais 3200; metiniai priedai: penki metai po 185 ir po to keturi metai po 190; maximum alga 4885.

Bet tai ne viskas. Be pagrindinės algos tam tikras skaičius konsultantų gauna specialius atlyginimus („Distinction awards“), kurie skiriami slaptai už įvairius nuopelnus — paprastai už mokslinius darbus ir administracines pareigas. Visoj Didžiojoje Britanijoje tokius specialius metinius priedus gauna:

100 asmenų po 4885 svarus,
315 asmenų po 3700 svarų,
950 asmenų po 2175 svarus ir
1900 asmenų po 925 svarus.

Bendrosios praktikos gydytojai kviečia specialistus — konsultantus pas ligonius, gydumus namuose („Domiciliary consultation“). Už tokią konsultaciją moka penkis svarus ir dešimt šilingų. Bet maximum metinis atlyginimas už tokias konsultacijas yra tūkstantis ir šimtas svarų.

Beveik visose didesnėse ligoninėse ar ligoninių grupėse yra gailėstingų seserų mokyklos. Mokyklose už paskaitas lektoriams moka:

Konsultantams — po tris svarus ir dešimt šilingų,

S. H. M. O. — po du svarus ir penkiolika šilingų,

Medical Assistant ir Registrar — po du svarus ir dešimt šilingų.

Patalogai už teismo medicininius skrodimus gauna po penkias guineas (t. y. penkis svarus ir penkis šilingus), o jei būna ir Coroner'io inquest, tai gauna aštuonias guineas.

Čia reikia pabrėžti, kad niekas negauna į rankas visos algos: ji būna gerokai apkarpyta. Pajamų mokesčių („Income tax“) taisyklės čia labai painios (gal painiausios pasaulyje!) ir mažai kas jas supranta... Apie tai, jei skaitytojai pageidautų, galėčiau kada nors parašyti.

Jei gydytojai gyvena ligoninėje, tai aišku, iš jų algų atskaitoma už pragyvenimą. Kai kuriems gydytojams gyvenimas ligoninėje yra privalomas (t. y. numatytas tarnybos sutartyje), o kai kurie gyvena savanoriškai. Atskaitymai daromi pagal gaunamus atlyginimus (o ne pagal

turimą apetitą!...) ir iš „savanorių“ atskaitoma daugiau negu iš privačiai gyvenančių, pavyzdžiui:

Metinės atskaitos:

Visi skaičiai duodami svarais.

House Officer — privalomą gyvenimą ligoninėje 175 - 190. Savanorišką gyvenimą ligoninėje 200.

Senior House Officer — privalomą gyv. lig. 210. Savanorišką gyv. lig. 255.

Registrar — privalomą gyv. lig. 255. savanorišką gyv. ligon. 300.

Senior Registrar — privalomą gyv. ligon. 295. Savanorišką gyv. ligon. 325.

Medical Assistant — privalomą gyv. ligon. 295-330. Savanorišką gyv. ligon. 325-375.

Senior Hospital Medical — privalomą gyv. lig. 360. Savanorišką gyv. ligon. 405.

Officer (S.H.M.O.) Konsultantas — privalomą gyv. ligon. 410. Savanorišką gyv. ligon. 460.

Senosios algos.

House Officer: 770 svarų metams; antrais metais — 885 sv. ir trečiaisiais metais — 940 sv.

Senior House Officer: 1195 sv. pirmais metais ir 1255 sv., antrais metais.

Registrar: 1425 sv. pirmais metais ir 1595 sv. sekančiais metais.

Senior Registrar: 1710 sv. pirmais metais, o po to du metiniai priedai po 115 svarų ligi 1940 sv.; tada 2050 sv. ketvirtais metais, 2165 sv. penktais ir šeštais metais, 2280 sv. septintais ir aštuntais metais, 2395 sv. devintais metais.

Medical Assistant: 1650 sv. pirmais metais ir po to pridedama po 90 svarų į metus ligi 2910 sv.

S. H. M. O.: 2280 sv. pirmais metais ir po to pridedama po 85 sv. ligi 2620 sv.; po to kas antri metai po 85 sv. ligi 3080 sv.

Konsultantai: 2910 sv. pirmais metais, po to pridedama kas met po 170 sv. ligi 4270 sv.; po dviejų metų pauzos pridedama dar 175 sv. ligi 4445 sv.

LAIŠKAI

● — o *Ekscelencijai Universo Lietuvių Gydytojų Sąjungos Prezidentui ir Jos Šviesybei Lietuvių Gydytojų Biuletenio Redaktorei:*

Nelaimingi Jankiai,

Kai sakau „nelaimingi“ tai turiu galvoje pomirtinį gyvenimą... Dangaus karalystės vartai jums turėtų būti uždaryti dėl dviejų priežasčių: 1) dėl turimos garbės ir 2) dėl žemiškų turtų. Juk pasakyta, kad greičiau kupranugaris pralys pro adatos skylutę, negu turtuolis pateks į dangaus karalystę. Štai padėti apsunksina dar viena nuodėmė — velnio iš „las“ „dūmas“ kurį jis traukia pasigardžiuodamas. Jei dėl pirmųjų dviejų nuodėmių dar galima būtų iškombinuoti skaisstyklą, tai dėl trečiosios nuodėmės pragaras yra neišvengiamas...

Tai tiek įžanginių „tarnybinių“ pastabų.

Ačiū už Jos Šviesybės laišką, kuris Hereford'o grafystės sostinę pasiekė 5.12.1966 rytą. Džiaugiuosi, kad saugiai grįžote į dėdės Samo žemę. Kad gausite savo medicinišką literatūrą, tai buvau tikras: buvau apdraudęs 25 svarų sumai...

Mūsų grafystės angliška žiema: šalnos, audros, lietūs ir potvyniai. Šį savaitgalį negalėjau nuvažiuoti pažiūrėti savo DVARO (Red) upė Lugg buvo patviusi ir pievos buvo virtusios ežeru, o kelias — ežero dugne...

Tai ir baigsiu. Juk „Time is money“.

Viso geriausio jums abiem

K. VALTERIS

Hereford, Anglija. — Iš kairės į d.: Dr. K. Valteris, Dr. B. Valterienė ir Dr. St. Budrys.

NUO BRUSELIO IKI LISABONOS

Dr. Milda Budrienė

Europiečių alergologų kongresas Briuselyje, Belgijoje

Belgija, turinti apie 11 tūkstančių kvadratinų mylių ploto ir apie 9 milijonus gyventojų, sukvietė alergologus metiniam suvažiavimui. Belgija, kuri priklausė Romai, Burgundijai, Ispanijai, Prancūzijai ir Olandijai, pagaliau 1830 metais tapo nepriklausoma ir šandien tvarkosi, kaip karalystė. **Briuselis** pradėtas statyti 15 šimtmetyje, kur miesto rotušėje ir vyko kongreso atidarymas. Mokslinė programa buvo įvairi, turtinga. Be mokslinės programos belgai sugebėjo suorganizuoti puikias išvykas, kurios leido pažinti malonius šeiminkus ir jų turtingą kraštą. Gal vienas iš pačių įdomiausių miestų Belgijoje yra **Bruges**, kuris yra vadinamas „Šiaurės Venecija“, pradėtas statyti 13 šimtmetyje, ir išlikęs nepasikeitęs nuo 15-16 šimtmečio.

Mokslinės programos svarbiausios temos buvo: auto-imuninės ligos, alergija ir diabetas, hormonų alergija.

Dr. Serafini iš Italijos sugestijonavo, kad kūne pasigaminantieji antikūniai parodo imunologinį defektą, galimai įgimtą, kurį jis vadino „auto-immune diathesis“. Jo nuomone auto-antikūniai yra dviejų rūšių: 1) organams specifiniai, kaip antai skydinės liaukos ir skrandžio, ir 2) organams nespecifiniai, kaip antai antinuklearinis faktorius, reumatoidinis faktorius ir kiti. Šiuos antikūnius jis skiria nuo taip vadinamų pereinamųjų antikūnių, kurie atsiranda dėl susidariusių aplinkybių. Organų specifiniai auto-imuniniai antikūniai pareina nuo audinių, kuriuos jie veikia ir čia jis vėl įterpia genetinį faktorių, sakydamas, kad visos šios ligos yra paveldimos.

Dr. Doniach ir **dr. Roitt** iš Londono, papildydami dr. Serafini teoriją, įrodė, kad skydinės liaukos ir skrandžio specifiniai antikūniai turi daug bendro. 30% ligonių su skydinės liaukos auto-imunine liga turi skrandžio antikūnių ir yra linkę išvystyti perniciozinę anemiją, o iš kitos pusės ligoniai turi, perniciozinę anemiją turi galimybių gauti thyrotoxicosis ar hypothyroidizmą (50%).

Dr. T. Deckert iš Kopenhagos bandė įrodyti, kad diabetas yra auto-imuninė liga. Du diabetikai ligoniai buvo gydomi su kristaliniu žmogaus insulinu ir turėjo antikūnius prieš žmo-

gaus insuliną. Tačiau tyrimai parodė, kad nėra ryšio tarp insulino antikūnių ir diabeto simptomų, taip pat negalima pademonstruoti autoimuniteto prieš insuliną.

Dr. Szilagyi ir **dr. Kiss** iš Vengrijos įrodė, kad diabetikai turi sumažintą histamino reakciją ir granulacijų susidarymas yra sulėtintas.

Dr. Hlasivcova iš Pragos tvirtino, kad cukraus tolerancijos kreivė ir hydrokortizono kreivė alerginiuose ligoniuose yra žymiai aukštesnė, negu kontrolinėje grupėje.

Dr. Morrison Smith iš Birmingham, Anglijos, reportavo apie savo darbus, kur jis bandė įrodyti, kad SGPT (glutamic pyruvic transaminase) lygis gydant tuberkuliozinius ligonius su izoniazid, streptomycin ir PSA yra aukštesnis. Jo nuomone SGPT lygis yra aukštesnis dėl alerginės reakcijos PSA.

Iš Belgijos kartu su grupe gydytojų nuvykome į **Angliją, Londoną** kur aplankėme Wright-Flemming institutą, Šv. Marijos ligoninėje. Ten apžiūrėjome alerginę kliniką ir laboratorijas. Anglijoje būdami negalėjome neaplankyti savo gero prieteliaus ir Biuletenio bendradarbio dr. K. Valterio. Jis yra įsikūręs Hereford'e. **Dr. K. Valteris** yra County ligoninės patalogas, vienas iš Anglijos patalogų „unijos“ steigėjų. Jis yra FOUNDER member of College of Pathologists (o gal Royal College of Pathologists — jie turi tiek daug laipsnių ir raidžių!)

Iš Anglijos vykome į **Ispaniją**. Atsėdėjusi paskaitose, Ispanijoje bandžiau grožėtis gamta, muziejais, bet užtat **Stasys** turėjo savo atkentėti Madride. Jis dalyvavo **Interamerican Congress of Gastroenterology**. Paskaitas skaitė gydytojai iš Anglijos, Ispanijos, Meksikos, Argentinos, Kanados ir kt. Teos buvo: Mažųjų žarnų ligos, virškinamasis traktas ir jo tyrimai, funkciniai virškinamojo trakto susirgimai, cholestasis.

Mokslus baigę dar nutarėme pasivažinėti. Nuvykome į **Maroką**, kur su lietuviu gydytoju Casablankoje ant Atlanto krantų valgėme vakarienę. Paskutinis sustojimas buvo Portugalija, kur teko pažinti portugalietę gydytoją ir jos šeimą, puikias Lisabonos apylinkes, vyno gamybą, žuvininkų gyvenimą ir karališkąsias pilies.

Med. Dr. Kazį Grinių prisiminus

Buvo Seniai

Tai buvo seniai. Caristinės maskolių okupacijos laikais. Mus jaunos Marijampolės gimnazistukus gožė rusų dvasia ne tik mokyklose — pradžios ir gimnazijoje, bet ir visuomeniniame gyvenime. Kur tik pasisuksi, pažiūrėsi visur maišosi svetimtaučiai: rusai mokytojai, rusai valdininkai, žydai gydytojai, net į lietuvių bažnyčias skverbėsi lenkų dvasia. Pavyzdžiui Marijampolės bažnyčioje skambėjo „Polskos Wiaros“ aidai (Marijonų generolas Senkevic-Senkus).

Sunki Pradžia

Ir kaip buvo malonu, kaip imponavo mūsų tautiškai ambicijai, kaip vis daugiau ir dažniau tekdavo nugirsti, kad ne visi mūsų tautiečiai tik praščiokėliai. „mužikėliai“ buvo Jau nugirsdavom, kad yra ir mūsų mokytų. jie dirbo tik svetur, tik maskolijoje: pav. — dr. Pietaris, adv. P. Leonas, inž. P. Vileišis. Tačiau vėliau, maždaug prieš 65 metus ir mūsų kūrėsi jau tėvynėje. Štai keli jų: dr. K. Grinius, dr. Bagdonas, dr. Pautienius, dr. Bliūdžius, dr. Pavalkis, dr. Staugaitis, dr. Avizonis. Apie dr. J. Basanavičių ir dr. Kudirką aš čia nė nekalbu. Tai kitas reikalas. Daug platesnis, gilesnis.

Jis Gimė Prieš 100 metų

Grijtant prie temos tenka paminėti dr. K. Grinių kaip gydytoją ir kaip visuomenės veikėją. Savaimė suprantama, kad mūsų tautietis buvo mums artimesnis, suprantamesnis, nuoširdesnis, malonesnis. Tais laikais gydytojo darbas nebuvo lengvas. Nebuvo tada daroma sudėtingų ligų analizų, nebuvo vartojami imantrūs techniški aparatai. Stetoskopas, termometras, tai berods ir viskas. O pakaitinus šlapumą stikliukyje buvo galima spėti yra ar ne inkstų uždegimas. Tačiau mums neteko girdėti kurių nors grubių apsirikimų diagnostikoje, kurie dėl gydytojo kaltės būtų baigėsi mirtimi. Pamenu dar mūsų tėvai gyveno Bardauskuos, tai kaimas tolokai atstu nuo miestelio Vilkaviškio, ir dar toliau nuo Marijampolės. O gydytojai tik miestuose. Ir atsitiko taip, kad jaunesnė sesutė belaipiodama, besikarstydama ant tvorelės nukrito ir susižalojo kirkšnį. Ištinu, paraudo. Nepaeina, šlubuoja. Tėvas nugabeno ligonę į

Vilkaviškį pas dr. Klebinską. Tas pažiūrėjo, pačiupinėjo ir sakė: reiks kojukę nupjaut. kitaip nieko nebus. O mama ir sako: — ne! Kojukės pjauti neduosiu. Tegul miršta, bet su kojukę.

Ir ką jūs manot? Mama šildė kojukę, dėjo karštų ramunėlių, vyniojo... ir ligonė pasveiko. Ir lig šiol toji pasmerktoji mirčiai gyvena. Tapo gabia menininke tapytoja. Žengia 72 metus. Taip esti kartais su diagnozais.

Jo Visuomeninis Veikimas

O „Šviesos“ draugijos įkūrimas neatskiriamas nuo dr. Griniaus ir jo žmonos. Tuo pat laiku ar kiek vėliau įsikūrė ir „Žiburys“ ir „Žagrė“. Pasiskardeno ir social-demokratų partijos veikimas. Bet tai buvo prieš „laisvės“ laikus. Nors pirmoji draugija buvo „pirmieviška“, atseit — pažangioji, o antra, „atzagareiviška“, kuniginė, klerikalinė, tačiau „mes vidurinių klasių gimnazistukai dar nesusigaudydavom“ tose srovių plonybėse, bet sužavėti visuomeniniu veikimu ir degdami patriotizmu dalyvavom visur kur tik mus kviesdavo ir į vaidinimus, ir į chorus. Mes instinktyviai jautėm, kad turim priešintis maskoliams, turim stiprinti, gaivinti tautiečių (dabar reiktų sakyti — liaudies) dvasią. Neapsėjo ir be revoliucijinių išsišokimų. Kartą dr. Griniaus žmona mus gimnazistukus pakvietė atvykti į bažnyčią į gegužines pamaldas ir giedoti lietuvišką litaniją. Tais laikais gimnazijoje tikyba dėstė sulenkėjęs kun. Michnevič, o parapijos Mar. Generolas buvo Sienkevič. Daug aiškint mums nereikėjo. Susidarė neblogas choras: būrelis miesto mergiočių o ir mes vyrai. Įvyko nemažas triukšmelis: lenkai traukia sau, o mes lietuviai sau. Nepadėjo nė vargšo generolo prašymas — sustoti. Rezultate vėliau toks patvarkymas: lenkiškai ir toliau giedos 3 val. po piet, o lietuviškai — 6 val. ryto! Nebloga „strategija“: mes gimnazistukai turėjom keltis „ir skubėti į gimnaziją, o ne į pamaldas“....

Taip ir pasibaigė mūsų talka, tačiau tenka pasidžiaugti, kad ir lietuvių kalba buvo pri pažinta.

Ir taip mes giedojom, dainavom, vaidinom, slaptus laikraštėlius leidom ir slaptuose susirinkimuose dalyvavom. Brendom kūnu ir dvasia. Vieni mūsų nuėjo į vieną pusę, kiti į kitą. Vieni

Vieni nuėjo į vieną pusę, kiti į kitą. Vieni į „Liaudininkus“, kiti į „Ateitininkus“ katalikus. Tūlą laiką išsiskyrėme, bet vėl susibūrėme, kai atgavome laisvę ir nepriklausomybę. Čia darbai V. Taryboje, St. Seime, Seimuose. Veik iš nieko kūrimas Valstybės aparato. Aš Vid. Reik. ministeris, Dr. K. Griniūs — prezidentas. Atseit — visuomenės veikėjai, politikai, etc. etc.

Tačiau neperseniausiai gydyt. Biuletenyje mielas draugas kolega Dr. D. Jasaitis apie mūsų gydytojų veiklą (Griniaus ir mano) atsiliepė gana pesimistiškai, kuone apgailėstaudamas. Tiesa, rezultatai neperdžiūgūs, bet... bet kodėl mielas collega nestojo į tą darbą pats? Dabar jau popiet šaukštai. Lenkų patarlė sako: Monday poliak po szkodzie! Anų laikų akimis žiūrint geriau tikėtų pasakyt: Feci, quod potui...

„Koteloko“ Drama

Dabar gal jau ne visi žino ką žodis „kotelokas“ reiškia. Tai rusiškas svetimžodis. Tai kieta kepurė panaši į mažiuką kropą, puodą. Socialistų komunistų akimis žiūrint, tai smerktina buržuazinė nacionalistinė atgyvena. Lygiai taip kaip ir cilindriai, kurie buvo madoje ministerių bei ambasadorių tarpe. Deja, viskas keičiasi pasaulyje, pasikeitė ir komunistų bolševikų mados: dabar ir jie mielai dėvi frakus ir nešioja netik „kotelokus“ bet ir cilindrius: mat anot Lenino „priešakinio mokslo“ reikia prisiderint užmigdyt, suklaidint naivius bei žioplukus o, paskui... smogt, smogt, be pasigailėjimo. Kartą gavau informaciją, kad sekamą vakarą būsiu pakviestas į tik ką išrinkto prezidento dr. K. Griniaus pokylį. Tai gi daly-

kas rimtas: aš Sveikatos Departamento direktorius turėsiu dalyvauti, reprezentuoti valdžios įstaigą žodžiu — negaliu apsimulkinti, turiu pasirengti. Smokingą jau turėjau. Pasiuvo garsus Rimša, trūko tik „koteloko“. Cilindris buvo man perbrangus, ne sulig kišenius.

Nuskirtą dieną pasiruošiau, pasipuošiau ir skubu į departamentą. Laisvės Alėjoje sutikau pažįstamą kuris pakėlęs antakius ir sako man — Kas čia per maskaradas? Aš beveik užsigavau“.

— Kaip tai — maskaradas? Ar nežinai, kad pakviestas į prezidento pokylį? Draugs lyg sušvilpė, sušnypštė.

— Taip, prezidento jau nėra: kariškiai jį paprašė vykti iš prezidentūros namon — Kaip perkūno trenktas aš grįžau namon. Nėjau nė įstaigon.

Vėliau teiravausi kaip tai įvyko? Ar dr. labai priešinosi, ginčijosi? Kaip ir dera ramiam rimtam žmogui dr. taip reagavo: „na, jeigu nė mano ministariai, nė kariuomenė manęs negynė, neužstojo, tai tiek to. Aš eisiu kitą darbą dirbti“, ir dirbo.

Medicinos Fakultetas jam pripažino garbės daktaro titulą.

Redagavo sveik. apsaugos žurnalą (berods „Darbas ir Sveikata“). O aš po visų visuomeninių bei politinių landymų vėl grįžau prie savo tiesioginio pašaukimo ir nuolat rašiau straipsnius, kuriuos daktaras mielai talpindavo, nes, esą, buvo aktualūs ir gyvi.

Tai taip kartais atsitinka gyvenime...

Dr. E. Draugelis

DR. J. BAGDONAS

Paskaita skaityta prof. Med. Dr. J. Meškausko 1966 metų lapkričio mėn. 27 d. per Illinois Lietuvių Gydytojų Draugijos „Illinois Dieną“ iškilmingame minėjime pagerbti Dr. K. Grinių ir Prof. Dr. J. Bagdoną jų 100 metų gimimo sukakties proga.

Yra žinomas posakis, kad kiekvienas žmogus yra savo amžiaus kūdikis. Tad kaipgi tas amžius atrodė?

19-to šimtmečio pradžioje, Napoleono imperialistinėms idėjoms subyrėjus, Europoje užviešpatavo politinė apatija. Bet tas truko neilgai. Imperialistinės idėjos ir režimas, nors kiek kitokiose formose ir kitokiais pagrindais pradėjo vėl atsigausti ir stiprėti. Atsigaunanti imperializmui vakaruose atstovavo

Napoleonas III ir rytuose Nikolajus I. Tarp rytų ir vakarų buvo stengiamasi išlaikyti balansą ir tas tęsėsi maždaug iki I-mojo Pasaulinio Karo pradžios.

Paskutinis 19-to šimtmečio ketvirtis, palyginti, buvo ramus. Tai buvo šimtmetis kuomet tautos pradėda domėtis savo istorija, savo kultūra, tradicijomis ir pradeda rūpintis sava ateitimi. Taip gimsta taip vadinami tautiniai sąjūdžiai. Tie sąjūdžiai prikelia

Vidurio ir Pietų Europoje visą eilę tautų savarankiškam kultūriniam ir politiniam gyvenimui. Lietuvių tauta lieka vis pavergta.

Iš kitos pusės, paradoksiškai, tam pačiam amžiuje gimsta ir universalinės idėjos ir reiškiniai kaip Suezio kanalo atidarymas, Japonų medicinos suvakarietinimas, Raudonojo Kryžiaus įsteigimas, tarptautinės teisės atsiradimas, darbininkų judėjimo gimimas, demokratinių idėjų gimimas ir suformavimas.

Tokioj laiko aplinkoje — 1866 m. balandžio mėn. 6 d. Vilkaviškio apskrityje, Kybartų valsčiuje, Slibinų kaime, gimė Juozas Bagdonas. 1886 m. jis baigė Marijampolės gimnaziją ir 1891 m. Maskvos universitete mediciną.

Marijampolės gimnazijoje, Petro Kriaučiūno globoje, Bagdonas suvokia savo ir savo tautos buitinę, tautinės individualybės reikalingumą, josios apraiškas ir josios svarbą, kaip moksle, literatūroje, taip ir asmeniuose kasdienybės reikaluose. Čia sužadindamos jo tautinės idėjos ir patriotinės aspiracijos.

Vėliau Rusijos universitetuose sparčiai plitęs liberalizmas ir socialistinis judėjimas neišvengiamai darė lietuviams studentams žymios įtakos. Liberalizmas teikė daug paguodos mažų ir pavergtų tautų šviesumenei. Anuo metu lietuvių tautai atstovavo tik tai liaudis. Tik joje glūdėjo tautos sąmonė ir ji pabudo tik tada kai iš jos pačios atsirado tos sąmonės žadintojų. Vienas iš jų buvo Juozas Bagdonas. Jis tokiu buvo būdamas studentu, vėliau gydytoju ir profesorium. Uždaviniai dideli, darbo laukas platus ir pavojingas o darbininkų maža. Būdamas gydytoju Bagdonas redaguoja "Varpą", "Lietuvos Ūkininką", "Naujienas". Už raštų rašymą ir lietuviškų knygų ir laikraščių platinimą pateko į kalėjimą. Už užstatą iš kalėjimo paleistas pabėga į Vakarus ir ten toliau redaguoja laikraščius ir dirba tautinį visuomeninį darbą. Tai trumpais žodžiais Bagdonas publicistas, tautos žadintojas, visuomenininkas.

Bagdonas buvo gydytojas. 19-tam šimtmečiuje, ypač pirmajam jo pusėj medicinos pasaulis buvo valdomas daugiau teorijų ir jausmų negu mokslu. Gydytojai buvo pasidalinę į animistus, vitalistus, naturalistus, flogistus, antiflogistus ir kitokius. Titi, ypač Vienoje buvo nusivylę teorijomis ir propagavo nihilistines pažiūras gydyme.

Moksle ir filosofijoje atstovaujant Schelling'ui ir Kant'ui įsivyrąja naturalistinės idėjos, kurios turėjo labai didelės įtakos ir medicinai. Plačiam medicinos lauke atsiranda stebėjimų, tyrinėjimų ir eksperimentų židiniai. Jie kaskart auga, plečiasi ir įgauna vis didesnės ir didesnės reikšmės.

Jau senovės egiptiečiai gydytojai klausė triukšmą kūne. Hipokratas patarė supurtyti krūtinę ir klausyti joje liguistų garsų. Tačiau sisteminga auskultacija prasideda nuo Rene Laennec'o laikų, kuomet jis dirbdamas Paryžiaus ligoninėje ir turėdamas vargo auskultuojant storą moterį plika ausimi, prisiminė vaikus žaidžiant gatvėje ir klausant vienus vieną kitus kitą kiauro medžio galą, jis susuko popierio lapą į triūbelę ir klausė ligonį. Taip gimė stetoskopas, iš auskultacija kaipo kliniško tyrimo metodas kurį Laennec aprašo savo knygoje "De l'auscultation mediale" 1819

m. Joseph Skoda perkusiją ir auskultaciją, kaip kliniško tyrimo metodą įveda Austrijoje, ir taip pamažu išplinta po visą pasaulį. 19-tam šimtmečiuje gauna pagrindus moderni histologija, topografinė anatomija, fiziologija. Išryškėja Adison, Hodgkins, Bright, Sommelweiss, Ehrlich Mechnikow, Billroth, Wirchow, Claude Bernard, Roentgen, Koch, Pasteur ir kiti vardai ir mums žinomi jų darbai. Medicina tampa daugiau universaliniu mokslu ir kaip mokslas peržengia Europos ribas. Medicinos mokslo progresas pradeda ligininėse, laboratorijose ir institutuose vietoj kaip anksčiau bibliotekose.

Gydytojas, kuris senovės graikuose buvo daugiau menininku, kunigu viduriniuose amžiuose ir teoretiku renesanso laikais, tampa daugiau darbininku ligoninėse ir apskritai sveikatos saugotoju.

Aš nežinau chemijos mokslo istorijos, bet chemija arba tiksliau pharmaceutinė chemija tur būt ėjo lėtesniu pažangos žingsniu, kad 19-tam amž. įsivyrąja nihilistinė požiūra į terapiją. Oliven Wendell. Holms pasakė, kad jei visa mediciniška medžiaga "materia medica" būtų paskandinta į jūros dugną, tai būtų palaima žmonijai ir siaubas žuvims. O William Osler pasakė, kad jaunas gydytojas pradeda gydyti vieną ligą dvidešimčia vaistų, o senas prityręs gydytojas vienu vaistu gydo dvidešimt ligų.

Tokiam medicinos mokslo lauke arba fone Juozas Bagdonas pasiruošė gydytojo profesijai ir darbui. Reikia manyti, kad jis buvo vienas iš geresnių ir pažangesnių gydytojų nes Lietuvos valstybė kuriantis, jis buvo pakviestas Sveikatos departamento direktorium ir Lietuvos universitetą įkūrus 1922 m. rugsėjo mėn., jis buvo pakviestas C. O. profesorium įvardui į vidaus mediciną ir bendrajai terapijai dėstyti ir poliklinikai vadovauti. Nuo 1923 m. rugsėjo 21 d. iki 1924 m. rugsėjo mėn. 1 d. jis buvo medicinos fakulteto dekanu, t.y. antruoju iš eilės medicinos fakulteto dekanu.

Kaip valstybei kuriantis reikėjo organizuoti sveikatos departamentą, taip universitetą įkūrus organizuoti medicinos fakultetą reikėjo netik žinių, bet ir praktinių administracinių sugebėjimų ir Bagdonas jų turėjo.

Bagdonas buvo geras, nuoseklus sąžiningas profesorius - pedagogas. Nežiūrint jo senyvo amžiaus auskultacijos ir perkusijos metodas pas jį buvo meniškai išbulintintas ir tuos tyrimo metodus jis sugebėjo perduoti ir išmokinti savo studentus. Jo laikais tie tyrimo metodai buvo labai svarbūs ir jis juos meniškai valdė.

Taip pat jis sugebėjo savo studentams duoti gerus vidaus medicinos pagrindus. Jis išmokindavo ligonį tirti, jį analizuoti, suprasti ir jam padėti.

19-to šimtmečio naturalistinių idėjų įtaka pas prof. Bagdoną buvo labai ryški. Analizuodamas ligonį ir jo gydymą jis nuolat ir nuolat kartodavo kad "pirmiausia reikia ligonį padėti į tinkamas sąlygas". Taip pat pas jį gana ryškios buvo ir 19-to šimtmečio nihilistinės terapijos idėjos. Bendrosios terapijos paskaitose ir poliklinikoje jis taip pat nuolat kartodavo "Šitai dagi nepakenk" (Nil nocere). Padėsi ar nepadėsi savo ligoniui, bet savo gydymu svarbiausia jam nepakenk.

Visuomenėje yra dažnas atvejis kada yra du žmōnės viens prieš kitą. Ir jie yra tiktai du, nežiūrint kad juos suptų minia kitų žmonių. Tai vienas iš jų skausmus ir negalę kenčiantis — ligonis, ir antras, žinąs kaip tuos skausmus ir negalę sumažinti — gydytojas. Pagrinde ligonis šimtmečiais yra nepasikeitęs, yra tas pats. Bet gydytojas yra pasikeitęs labai daug ir keičiasi labai sparčiai, keičiasi savo žiniomis, technika, sociale būkle. Bet yra kas ir gydytojuje arba jo darbuose nesikeičia tai samaritėno misija ir humanitarinė etika. Pas prof. Bagdoną kaip samaritėno misija taip ir humanitarinė etika buvo labai aukštam laipsnyje.

Su studentais jis buvo labai draugiškas, malonus, visados pasiruošęs padėti ir patarti. Jam rūpėjo paruošti Lietuvai gerus praktikos gydytojus. Su savo asistentais ir gydytojais jis buvo labai taktikas ir aukštos profesinės etikos žmogus.

Pabaigai reikia pasakyti, kad yra žmonių kurie savo pasiŕventimu, drąsa, užsibrėžimų aiškumu yra sukūrę gyvenimą originalų, autentišką ir be precedentų. Tokiu yra buvęs prof. Juozas Bagdonas.

Kada aš skaitau ir nagrinėju tokių vyrų biografijos ar apskritai galvoju panašiomis temomis, man kristalizuojasi tam tikri postulatai ir pareigės kurios

turėtų saistyti mano, o gal ir tamstų gyvenimą. Tai pareiga savo mokytojams, visuomenei, pacientui, savo kolegai ir pagaliau pačiam sau.

Savo mokytojams mes turime būti dėkingi, nes jie yra mūsų minčių tėvai ir šale mūsų gimdytojų yra patys svarbiausi mūsų gyvenime. Jų mokslas, menas, etika, laikysena ar pavyzdys yra buvę mūsų profesiniam darbui inspiracijų šaltinis.

Atlikti savo pareigą visuomenei reikia būti idealistu, ne hedonistu. Tai yra tarnyba žmonijai, kurios esame vienas iš narių.

Pareiga pacientui reiškia traktuoti jį su atsidėjimu, kurtuacija ir pagarba, nes jis jis yra vienas iš mūsų brolių.

Pareiga savo kolegai, reiškia traktuoti jį su pagarba kaipo savo bendradarbį žmonijos gerovei. Kalbėti apie kolegą blogai reiškia kalbėti blogai apie mediciną ir pagaliau apie patį save. Labai teisingai Marti-Ilanez sako: "Jei mes turim apie savo draugus ką nors gero pasakyti — sakykim tai visur. Jei neturim ką nors gero pasakyti, tai būkim tylūs".

Pareiga pačiam sau tai susidaryti sąlygas ir dėti pastangas kad visos tos pareigos būtų įvygdytos ir kad mes patys turėtume moralinę satisfakciją.

Dr. K. Grinius ir Dr. J. Bagdono darbų paroda.

Veikla

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SAJUNGOS ŽINIOS

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ DRAUGIJŲ PIRMININKAMS:

Mieli pirmininkai:

Pradedant Naujuosius 1967 metus ir belaukiant Sąjungos suvažiavimo, norėtume sutvarkyti savo sąrašus. Prašau gerbiamus pirmininkus iki kovo mėn. 1 d. atsiųsti savo valdybos sąstatus. Ryšių palaikymas yra būtinas Sąjungos veiklai pagyvinti ir pagerinti.

S. BUDRYS, M.D. PLGS pirm.

• **Specialus posėdis.** 1966 m. lapkričio mėn. 23 d. Sidney, Ohio. Dalyvavo: PLGS pirmininkas dr. S. Budrys, dr. A. Kisielius, dr. H. Brazaitis, dr. J. Skrinka, dr. E. Lenkauskas, dr. D. Degesys, dr. R. Giniotis, dr. G. Aras ir dr. M. Budrienė.

Nutarta: VI Amerikos ir Pasaulio Lietuvių Gydytojų Suvažiavimas įvyks Cleveland'e Cleveland - Sheraton viešbūtyje, 1967 m. rugsėjo 2-3 dienomis.

Rugsėjo mėn. 2 d., šeštadienis

- 12 - 2 val. Registracija.
- 2 - 5 Oficialioji dalis — Atidarymas.
Paskaita ir koncertinė dalis.
- 7 - 8 Kokteiliai.
- 8 val. Vakarienė. (Banketas arba Korporacijų sueigos)

Rugsėjo mėn. 3 d., sekmadienis

- 9:30 val. Šv. Mišios.
- 10-12. Susirinkimas.
- 12 - 1 val. Sodelių lankymas.
- 2 - 6 val. Mokslinė programa.

Mokslinės programos vedėjas dr. A. Kisielius iš Sidney, Ohio. Programos tema: Hipertensija. Programoje dalyvauti kviešti: du internistų, urologą, chirurgą ir patalogą.

ILLINOIS

• **Korp! Fraternitas Lituanica ir Korp! Patria šventė.** — Lapkričio 27 d. Gydytojų Korp! Fraternitas Lituanica ir Korp! Patria turėjo metinį susirinkimą. Buvo paminėta Fraterni-

tas Lituanica 57 metų ir Patrios 35 metų gyvavimo sukaktis.

Sekmadienio rytą Jezuitų koplyčioje buvo atlaikytos Mišios už mirusius narius. Po pamaldų visi nuvyko į Šv. Kazimiero kapines, kur buvo pagerbti mirusieji nariai ir buvo padėta gėlių puokštės ant mirusių narių kapų. Iš kapinių visi susirinko Šarkos restorane, kur įvyko susirinkimas ir buvo išrinktos abiejų korporacijų valdybos. Į **Korp! Fraternitas Lituanica** valdybą išrinkti: dr. V. Tauras, pirm., dr. A. Garūnas, sekretorius ir dr. J. Gurklevičius-Gurk išdininkas. Į **Korp! Patria** valdybą išrinkti: dr. R. Raulinaitienė, pirm., dr. O. Mironaitė, sekretorė ir dr. L. Ignatonienė išdininkė.

ILLINOIS LIET. GYDYTOJŲ DIENA

Šiais metais vėl buvo atgaivinta Ill. Liet. Gydytojų Diena. Diena paskirta Dr. K. Griniaus ir Prof. dr. J. Bagdono 100 metų gimimo sukakčiai paminėti. Dieną - Minėjimą suruošė dr. A. Domanskienė, DLG d-jos parengimų komisijos pirmininkė, o pravedė Valdybos pirm. dr. V. Tauras. Dienoje-Minėjime dalyvavo prof. J. Bagdono dūkra p. A. Bagdonaitė iš Cleveland'o.

Dr. S. Budrys, P.L.G.S. pirmininkas įteikia auką Dr. K. Griniaus paminklo statymo komitetui.

Minėjimą savo atsilankymu pagerbė Liet. Gener. Konsulas dr. J. Daužvardis ir tarė į susirinkusius atidaromąjį žodį. Prelegentai: prof. M. Mackevičius ir prof. dr. J. Meškauskas įdomiai ir išsamiai nusakė abiejų vyrų asmenybes ir veiklą. Paskaitų turinio skelbimas spaudoje priklauso autoriams. Čia tik drįsiu iškelti, tai kas man iš paskaitų labiausiai įstrigo — Vaizgantiškai tariant deimantiukus:

Prof. M. Mackevičius, apie dr. K. Grinių: "Dr. K. Grinius po perversmo nesirgo jokia didybės manija o nuėjo dirbti į Kauno Miesto S-bę Sveikatos Skyriaus Viršininko pareigose. Šioje srityje atliko didelį pozityvų darbą netik Kauno mieste, bet ir visame krašte. O pagrindinė didybės manijai jis tikrai turėjo. Juk tai buvo paskutinis teisėtai išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentas."

Prof. dr. J. Meškauskas apie prof. dr. J. Bagdoną: "Prof. Bagdonas kartą pasikvietęs kurso seniūną prašė paplatinti studentų tarpe Profesoriaus parašytą politinę brošiūrą, nes girdi, šiuo metu Lietuvoje per daug išgalėję juo-

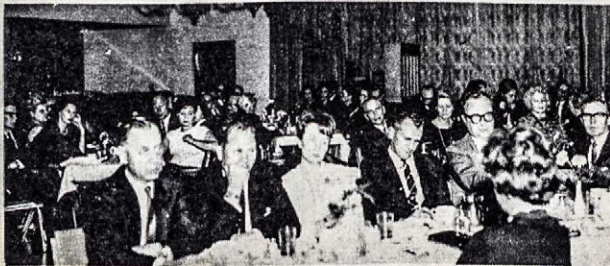
daskverniai ir reikia juos prilaikyti." Prelegentas pasakodamas šitą atsitikimą pabrėžė prof. Bagdono atvirumą ir tvirtą nusistatymą politikoje. Ar tuo kurso seniūnu nebuvo tik pats prelegentas sužinosime iš istorijos knygų? Čia tik valio prof. Bagdonui už jį atvirumą, o prelegentui už nuoširdžią toleranciją. Juk šiuo metu pasaulyje, o ir mūsų tolerancija taip dažnai piktnaudojama, ar tikriau pasakius jos visai nėra.

Dienos-Minėjimo proga dr. Budrienės pastangomis ir kruopščiu darbu buvo surengta paroda apie dr. K. Grinių ir prof. Bagdoną.

Pasaulio ir Amerikos Liet. Gyd. Sąjungos pirmininkas dr. S. Budrys įteikė \$500, čekį dr. K. Grinių paminklo statymo komiteto pirmininkui p. Daubarui. Tenka paminėti, kad didžioji dalis pinigų buvo suaukota Ill. gyvenančių liet. gydytojų.

Diena-Minėjimas įvyko 1966 m. lapkričio mėn. 27 d. Nielsens Nordic restorano patalpose.

Dr. A. Viliūnas

Illinois Lietuvių Gydytojų Diena. Dr. K. Grinių ir Dr. J. Bagdono 100 metų gimimo dienos minėjimas.

Panelė Aldona Bagdonaitė su prof. M. Mackevičium (kairėje) ir Dr. P. Tunkūnu.

KALIFORNIJA

Kalifornijos Lietuvių Gydytojų Draugija gražiai užbaigė savo užsibrėžtus planus 1966 m. Gruodžio 4 d. įvyko paskutinis pereinamųjų metų susirinkimas pirmininko dr. J. Jusonio namuose. Šitame susirinkime daugiausia dėmesio buvo skirta planuojant sekančių metų programą. Ypač norima patobulinti mokslinę programos dalį aktyviai įtraukiant į ją naujus narius. Pirmuoju dr. K. Pautienis pažadėjo paskaitą iš traumatinės chirurgijos, o dr. L. Trečiokas sutiko surinkti mokslinių filmų katalogus ir jau sekančiame susirinkime pademonstruoti kai kurias filmus.

Naujų narių verbavimas kaliforniečiams visuomet buvo ir yra aktualus klausimas, todėl ir šį kartą ties juo kiek ilgiau buvo sustota. Pasiryžta ir sekančiais metais į Draugiją įjungti bent kelis naujus narius. Susirinkimas praėjo darbingoje nuotaikoje.

Po susirinkimo prisijungė ir Pagelbinis Moterų vienetas. Pabaigoje visi buvo šauniai p. Jusonienės pavaišinti.

NAUJOJI ANGLIJA

Naujosios Anglijos Lietuvių Gydytojų D-jos metinis susirinkimas įvyko 1966 spalio mėn. 22 d., Bostone, Mass.

Draugijos pirmininkas dr. St. Jasaitis pasidžiaugė, kad besidarbuoją N. Anglijoje lietuviai gydytojai nors kartą metuose gali susirinkti ir tokiu būdu palaikyti glaudžius kolegiskus ryšius.

Dr. Balys Matulionis padarė trumpą pranešimą iš Čikagoje įvykusio Jaunimo Kongreso. Taip pat trumpai metė kelias mintis apie įvykstantį Pasaulio Lietuvių Gyd. Sąjungos suvažiavimą 1967 metais, Clevelande.

Dr. Landžius papildė dar vienu nariu įstodamas į N. Anglijos Liet. Gyd. Draugiją. Dr. Landžius yra gimęs ir augęs Amerikoje bet labai gerai kalba lietuviškai ir daugelis metų verčiasi medicinos praktika Bostone.

Sekantiems dviems metams buvo išrinkta nauja valdyba: dr. Alf. Krišukėnas, pirm., dr. Genė Stapulionienė, sekretorė.

Po susirinkimo oficialios dalies visi dalyviai buvo nuoširdžiai pavaišinti dr. Genės ir p. Stapulionių namuose.

Kalifornijos Liet. Gyd. draugijos nariai. Iš k. į d.: Z. Brinkis, O. Smogienė, Z. Trečiokas, J. Jusonis, A. Balčiūnienė ir K. Pautienis.

Dantų Gydytojų Skyrius

VEDA — DR. R. POVILAITIS

DANTŲ IŠKRYPIMŲ GYDYMAS — ORTODONTIA

Labai svarbi šaka dantų gydyme yra ortodontia. Ši specialybė sparčiai auga bei tobulėja ir yra padariusi didžiausius žingsnius per paskutinį šimtmetį. Šiuo laiku Amerikoje yra priskaitoma apie 4000 ortodontų. Didėjant žmonių skaičiui ir kasdien kylant pareikalavimui šios dantų gydymo rūšies, ortodontų, toli gražu, nepakanka. Universitetai šiuo metu daro pastangas praplėsti ortodontijos skyrius ir padidinti studentų skaičių.

Ortodontijos pradžia rasta prieš Kristaus gimimą

Etruskai (B. C.) jau bandė tiesinti kreivai išaugusius dantis surišdami juos su viela. Daug vėliau, 18-ame šimtmečiuje, prancūzai Pierre Fauchard ir E. Angle, (pastarasis yra žinomas kaip moderniosios ortodontijos autorius), yra parašę daug knygų ir išvystę daug naujų, modernių metodų. Kreiviams dantims tiesinti, 19-tame šimtmečiuje Dewey ir Case yra daug prisidėję prie šios specialybės iškėlimo ir tobulinimo.

Pasikalbėjimas su Dr. J. Konie

Dr. J. Konie yra praktikuojąs ortodontas, baigęs Illinois Un-tą 1963 metais magistro laipsniu. Ortodonto specialybei įsigyti reikia studijuoti dar tris metus baigus odontologijos fakultetą. Lietuvių specialistų šioje srityje mano žiniomis nėra.

Kreivas dantų augimas ir nenormalus žandikaulių išsivystymas kyla dėl keliolikos priežasčių, kurių dauguma sudaro: 1. paveldėjimas iš tėvų, 2. įgimimas, 3. aplinkos sąlygos, 4. hormoniniai sukrūkimai, 5. peranksti iškritę pieniniai dantys, 6. dantų gedimas, 7. pavėluotas pieninių dantų kritimas ir 8. ligos su aukšta kūno temperatūra.

Dauguma šių sukrūkimų galima pagydyti, bet yra ir tokių kuriuos galima tik šiek tiek pagerinti. Dažnai šie pagerinimai turi labai daug reikšmės paciento išvaizdos ir savyjautos pakėlime. Pacientams pas kuriuos dantų iškrypimas yra toks, kur galima daryti pilną gydymą — dantų tiesinimą — galutiniai rezultatai yra labai gražūs. Dantys gali užaugti iš-

sikišę į priekį, išstumdami lūpą, kuri sukančius dantis nesueina su apatine lūpa ir palieka atidarą burną. Tas kenkia išvaizdai ir sveikatai, jei tuo atveju pacientas kvėpuoja per burną, o ne per nosį. Tai tik vienas pavyzdys.

Jaunuolis kartais paveldi didelius dantis kaip tėvo ir mažą žandų struktūrą pagal motiną. Tuo atžvilgiu dantys sulipa vienas ant kito, kadangi nėra vietos tvarkingai išaugti. Toks dantų sulipimas ir susikryžiavimas žymiai pagreitina dantų gedimą ir gingivos negalavimus. Veido išraiška, abiem atvejais, taip pat žymiai pasikeičia ir duoda pacientui nemalonią šypsena, gadina iškalbą ir vaikų tarpe yra pajuokos ir pasityčiojimo priežastis.

Dažnai galima šiuos netaisyklingo vystymosi reiškinius atpažinti gana anksti ir juos laiku pradėti taisyti ar užstoti kelią tolimiesiems nenormalumams. Ta gali pastebėti dantų ir medicinos gydytojai. Dantų gydytojai į tą labai kreipia dėmesį ir dažniausiai prašo konsultacijos su specialistu, ortodontu, bet iš medicinos gydytojų, anot Dr. Konie, galėtų būti daug daugiau kooperacijos. Burna yra lengvai priinama ir todėl galima greitai ir lengvai pastebėti didesnius dantų vystymosi iškrypimus tikrinant gerklę ar migdolinę liauką.

Blogi įpročiai

Be prigimtų, hormoninių ir kitų anksčiau minėtų nenormalių išsivystymų dar prisideda ir blogi įpročiai, kaip nykščio čiulpimas, nagų kramtymas, ir liežuvių kandimas bei stūmimas. Dažnai šie įpročiai turi emocines ir psichologines priežastis, jas tėvai pastebėję turi bandyti pašalinti, o jeigu laiku tų įpročių negalima vaiką atpratinti, reikia ieškoti specialisto pagalbos.

Paprastai nykščio bei čiulpuko čiulpimas nėra pavojingas ligi keturių metų amžiaus. Jeigu vaikas čiulpia nykštį ar čiulpuką būdamas keturių ar senesnis, tai reikia kuo greičiau imtis priemonių tą paprotį pašalinti, nes auga nuolatiniai dantys bus labai iškreipti į priekį arba liks pusiau išdygę žiaunos kaule. Aš turėjau berniuką pacientą, 8 metų amžiaus,

kuris dar čiulpė nykštį. Jo viršutiniai dantys buvo tik pusiau išdygę ir jis galėjo sukąsti krūminius dantis neištraukęs nykščio iš burnos!

Chirurginiai ir varžos metodai dantų lyginime

Chirurgija yra vartojama tada, kada viena varža (surišant dantis viela ir pan.) yra neįmanoma dantis išlyginti. Daugiausiai komplikotas ir rečiausiai daromas lyginimas chirurgijos būdu tai yra smarkiai išsikišusio apatinio žandikaulio chirurginis sutrumpinimas. Šita operacija atlieka burnos ar „plastic“ chirurgas, išpiaudami abiejose žandikaulio pusėse po tam tikrą kiekį kaulo ir dažniausiai išimdami po vieną dantį. Po operacijos žandikaulis yra gydomas kaip lūžimas. Dar vienas gana dažnas ir plačiau vartojamas chirurginis būdas yra dviejų ar keturių dantų ištraukimas, kad būtų daugiau vietos likusius dantis gražiai išlyginti.

Varžos būdas ortodontologijoje užima pagrindinį vaidmenį. Varžos metodų dantų lyginime yra mažiausiai šešios rūšys. Kokia rūšį ortodontas vartoja daugumai savo pacientų priklauso nuo universiteto, kuriame jis gavo specialybę ir kokia rūšis jam duoda geriausius rezultatus. Visos šios lyginimo rūšys sukelia tik minimalų skausmą ir nepatogumą, išskyrus chirurgiją.

Pacientų vidutinis amžius 11-12 metų

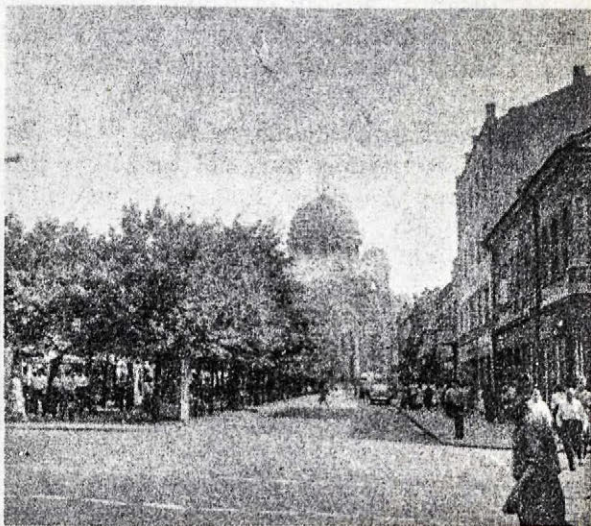
Daugumas pacientų yra 11-12 metų amžiaus, nes tai yra pats geriausias laikas dantų lyginimui. To amžiaus vaikai jau dažniausiai turi visus nuolatinius dantis ir nėra greito augimo laikotarpyje. Vėliau, pradėdant 15 metų amžiumi, prasideda greitesnis augimas ir apsunkena dantų lyginimo eiga. Dr. Konie teigimu, daugumas šio amžiaus pacientų yra labai kooperatyvūs ir kantrūs. Dantų lyginimas gali būti pradėdamas ir daug vėliau, kaip 40-50 metų amžiuje.

Didelis trūkumas ortodontų

Ortodontų, kaip ir daugumas kitų odontologijos specialistų, yra trūkumas. Kasmet vis daugiau žmonių sužino apie malonius ir dažnai nuostabius dantų lyginimo rezultatus ir pagalbos pareikalavimas didėja. Tuo tarpu, ortodontai savo privačiose praktikose ir universitetuose, nenuilstamai dirba moksliniuose tyrimuose, ieškodami naujesnių ir geresnių metodų ortodontijos srityje.

Kaunas, Rotušė. Kairėje — Kauno miesto ligoninė.

Kaunas, Laisvės Alėja.

Moterų Kampelis

REDAKTORĖ B. KOŽICIENĖ

Kelionės įspūdžiai iš Marocco

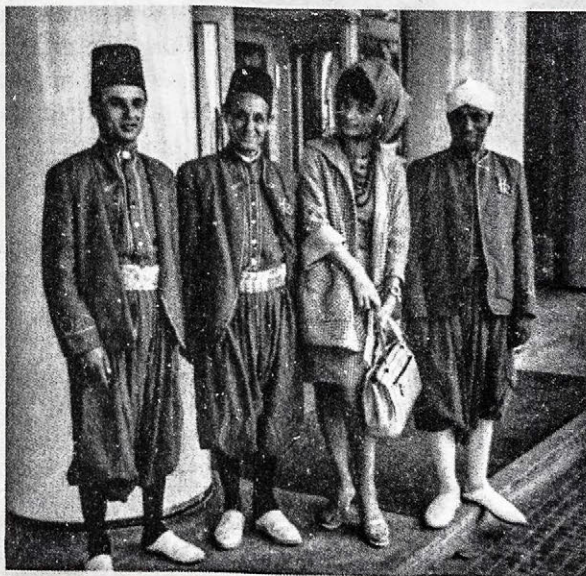
Aldona Beinorienė

Namų link. Susipažinę, o gal tikriau tik apsipažinę, su tuo "gražiausiu Marocco miestu", grįžtame atgal į Casablanca, į tą visokių kelionių kryžkelį. Čia dar pasišvaistome po tą įdomų pusiau arabišką, pusiau europiejišką miestą, dar patikriname, ar viską pakankamai jame pamatėme, ar viską, kas privalu geriems keleiviams matyti, matėme, ar viską pastebėjome, ar ko nors verto matyti neaplenkėme, — ir išvažiavome greituoju traukiniu šiaurės rytų kryptimi — į Tanžirą (Tangier). Gailėjomės, kad sulipome į pirmąją klasę, o ne į trečiąją, kur būtume važiavę su liaudim ir stebėję ją dar iš arčiau, t.y. tikrus arabus, nesugadintus jokios svetimos kultūros dulkėmis. Tiesa, trečioji klasė buvo tiek perpildyta keleivių, jog vargu bebūtume džiaugęsi savo etnografinėmis studijomis...

Mes Tanger'e. Tame irgi įdomiame mieste mes išbuvo dvi dieni, turėjom naują gidą, kuris irgi labai stropiai mus švietė ir informavo apie šį miestą ir jo įžomybes. Čia mes pasijutome visai kitaip, negu Casablancaj ir ypač negu Marrakeche. Čia švelnesnis klimatas ir labai įvairus gyventojų konglomeratas. Tanžiras tarptautinis uostamiestis su gyvu komerciniu judėjimu. Jis guli prie Atlanto ir Viduržemio jūros susisiekimo per Gibraltarą sąsiaurį. Geležinkelio stotis čia guli vos 16 pėdų aukščiau jūros lygmens, o pats miestas 230 pėdų aukščiau jūros paviršiaus, tuo būdu miestas prasideda apačioje ir kyla į viršų, kur malonus kalnų klimatas, gi apačioj, t.y. stoties rajone, drėgna, tvanku. Todėl ir karalius Haasan II pasirinko Tanžirą savo vasaros rezidencija, nes ten puiki, sveika vasaravimo vietovė. Ten yra ir didelis žmonių judėjimas; ypač gyvas Tanžire du mėnesius, su visokiomis pramogomis, baliais, parodomis ir pan. "rekreacijomis". Bet, žinoma, su tuščiomis kišenėmis būtų nuobodu...

Marokas — Iš k. į d.: Dr. P. Mažeika, p. A. Beinorienė, dr. B. Beinoris, p. V. Mažeikienė.

Marokas - Tangier. P. Aldona Beinorienė su arabais.

Gulėdamas šiaurvakariniame Afrikos kampe, Tanžiras yra vartai į Marocco kraštą ir į kontinentą. Gyventojų priskaitoma 164,000. Padavimas sako, kad Tanžiras stovėjęs prie įėjimo į graikų mitologinio Atlaso dukterų Hesperidžių sodus; miesto padėtis lyg ir patvirtina tą legendą. Miestas šiandien yra apsuptas tarptautinės "atmosferos" ir teikia daug ko įdomaus, nekalbant, žinoma, apie jo vadinamą užkulisinį gyvenimą.

Šiame mieste mes taip pat randame viduramžių laikų mediną, mažąją ir didiąją "sakko", tai tas pat, kas Marrakeche "souk", tik čia turgus vyksta ne kasdien, kaip Marrakeche, bet tik du kartus savaitėje, būtent ketvirtadieniais ir sekmadieniais. Iš įžymenybių čia dėmesio centre stovi taip pat labai puošnus sultono palocius ir Herkulio niša. Be to, žinoma, čia yra ir daugybė kitų retenybių ir arabų kultūros palaikų. Čia arabai senamiesty gyvena, kaip ir Marrakeche, savo grynai arabiškame kvartale casbah (rašoma ir kasbah).

Jau Romos imperatorius Klaudius 42 m. po Kr. buvo atkreipęs dėmesį į Tanžirą (rašoma Tangier ir Tanger) ir jis tą miestą buvo padaręs savo provincijos Afrikoje sostine. Kadangi tame tarptautiniame uostamiesty gyventojai susidaro iš įvairių tautų, tai ir įstaigose kalbama prancūziškai, ispaniškai ir arabiškai. Valdžios viršūnę sudaro Marocco sultono atstovas. Tanžirui teko matyti įvairių šeiminkų.

Tanžire mes atsiveikiname su Marocco kraštu, jo įdomiais miestais ir žmonėmis, jo gražiais vyrais ir dar gražesnėmis moterimis, nors apie šių pastarųjų grožį tegalėjome spręsti iš jų gražių juodų akių, matomų pro čadros angas. Vyrams pritinka jų nešiojamos raudonos spalvos feskos. Tiesa, ne visi ir nevisuomet jas nešioja.

Iš Tanžiro išplaukėme per Gibraltaro sąsiaurį į Ispaniją, kurios krantai buvo, kaip sakoma, ranka pasiekiami, nes sąsiaurio plotis vos 14 km arba 8 ir 3/4 mylių. Kelionė laivu buvo trumpa, bet irgi "spalvinga", ji vaizdžiai mums priminė tas sąlygas, kuriomis mes plaukėme anaisiais atmintiniais metais iš Europos pas gerąjį, svetingą Dėdę Samą.

Ispanijoj dar aplankėme Sevilę, Cordovą, Granadą ir Torremolinos kurortą. Laiko beliko nedaug ir vasaroti kiek ilgiau nebeteko. Ispanijoj kelionę užbaigėme visuomet įdomiame,

visuomet pilname įvairių atrakcijų Madride. Palikę Madridą, atsidūrėme Bavarijos sostinėje Muenchene, nes ten vyko spalio 5-9 d. **Tarptautinė tuberkuliozės konferencija**, kurioj mūsų daktarai norėjo dalyvauti. Man pačiai irgi buvo įdomu joje apsilankyti kaip dalyvaujančiai Tb organizacijos veikloje.

Jei kitur, kur mes lankėmės, mes stebėjome arabų gyvenimo ypatybėmis ir jų kultūros paminklais, o Ispanijoj lankytų miestų bei kurortų patrauklumą, tai **Muenchenas** mus stebino vokiečių tautos genijum, per taip trumpą, palyginti, laiką pakėlusį tą miestą iš 2-jo pasaulinio karo padaryto griuvėsių kapinyno — į modernią miestą su visomis šių dienų technikos ir architektūros naujovėmis.

Iš Muencheno, po konferencijos, movėme stačiai į "savo sostinę" Čikagą, į tą visokių tarptautinių konferencijų bei pasaulinių kongresų centrą, ir iš O'Hare aerodromo — milžino skubėjome į savo "saldžiuosius namučius". Visur gražu, visur gerai, bet namie geriausia...

(Galas)

Viešnios pas Beinorius po sugrįžimo iš Maroko.

KALĖDŲ EGLUTĖ

1966 m. gruodžio 4 d. Chicagos Pagalbinio Moterų Vieneto buvo vėl suruošta tradicinė *Kalėdų eglutė*. Nuo ankstauro ryto įvairių komitetų narės Dariaus-Girėno salėje statė stalus, juos dengė, ruošė loteriją. Ponios *Ambrozaitienė* ir *Balukienė* puošė salę, eglutę. (Koks nusivylimas, kai „artistai“ ją apvertė). Ačiū Daugui, kad kur moterys, ten pasimaišo ir vyrai! Su daktarų Viliūno ir Garūno pagalba vėl eglutė atstatyta į vietą, vėl p. Ambrozaitienės iš naujo papuošta, tik šį kartą jau pritvirtinta taip, kad ir norėdamas jos neparmestum.

Programą tvarkė komitetas iš trijų Vieneto narių: *Janinos Šalnienės* (Grayslake), *Valės Mažeikienės* (La-

ke Zurich), *Birutės Kožicienės* (Libertyville). Vakara atidaryti buvo pakviesta Vieneto *pirmininkė Janina Vienužienė*. Pačios parašytu eiliuotu sveikinimu kvietė tėvelius pasiklausyti savo vaikučių, pasivaišinti prie padengtų stalų ir pabandyti laimę laimės šulinyje.

Pranešėja buvo mūsų jaunosios kartos atstovė *Rūta Giedraitytė*. (Elgin, Ill.). Malonu, kad ir išėjusios iš vaikų amžiaus dar palaiko su mumis ryšius. Ačiū Tau, Rūta!

Programą atliko daugumoje pačių mamų paruošti „aktorai“: *Nakutytė* (deklamacija), *Ramonas ir Rolanta Kaunai* — Paskambino „Vengrų šokį“, *Rūtytė ir Dalytė Garūnaitės* — Pašoko Voveraitės šokį ir padeklamavo. *Astą Grinytę* girdėjome deklamuojant „Varpeliai Din Din“. Su „Meškiuku Rudnosiuku“ pasirodė *Leda Žilinskaitė*. *Sesutės Viliūnaitės* pasirodė melodeklamacijoje. Muziką šiai melodeklamacijai Ginta parašė pati. Sveikinam jaunąją kompozitorę! Abi sesutės papasakojo ir paskambino „Tarantella“ („Norime, kad mūsų tėveliai, kurių daugumoje yra daktarai, mus gydytų gražia muzika, bet ne skaudžiom adatom“). *Irutė Mažeikaitė* (Lake Zurich) Solo padainavo, *Edmundas Lipskis ir Rimas Kožica* grojo akordeonais (ir solo, ir duetu, ir akomponavo mūsų „Chorui“). O jau choras — tikrai nedaug tokių rasime! Pradedant dviem Bobelyte ir baigiant dvylikmečiais, visi dainavom „Pūčia vėjas“, „Klo liūdi, berželi“ ir „O daina, skambi daina“. Lietuviški žodžiai atsiųsti net iš Los Angeles buvusios mūsų Vieneto narės *Gied-*

Sol. S. Pautienienė (dešinėje) su p. G. Gudauskienė po pasirodymo literatūros ir dainos vakare, Los Angeles.

rės Gudauskienės. Ačiū Tau, Giedre! Be reikalo išvažiavai iš Chicagos. Mes pačios čia labai ir labai pasigendame!

Mamytės vaikučius paruošė, tėveliai jais pasigerėjo, vaikučiai pasidžiaugė su palyda atžygiavusiu *Kalėdų Seniu* (*Dr. V. Kožica*), kurio vaikai vos neuždusino — tiek visi buvo ištroškę dovanų! Trumpai pasivaišinę visi skubėjo namo — lauke lijo ir šalo. Vos išėjus per duris, visi gaudė zuikius. O kelias — baisu apie jį ir galvoti! Iš vis, blogas oras mums atėmė daug ir programos dalyvių ir žiūrovų. Gal kitais metais bus geriau!

Ištvermės Vieneto Valdybai ir visiems komitetams! (Išskyrus gal *Aldoną Mažeikienę*. Ji ir be linkėjimų turėjo pasisėkimą. Jos „skyriuje“ vyrų netrūko (baras). Kažin, ar ir kitoms taip sektųsi?

Reikia tikėti, kad kitais metais matysime naujo prieauglio, o kartu ir daugiau tėvelių bei mamų. O gal reiktų su kuo nors tartis ir dėl Oro?...

AR ŽINAI, KAD:

- *Bette Davis* dukra *Barbara Hyman* yra 5 pėdų, 11 inchų? (visa galva augštesnė už savo motiną).
- Aktorius *Tony Quinn* po savo paveikslais pasirašo *Manuella Oaxaca* motinos pavardę). Paveikslai kritikų labai gerai vertinami.
- *Amelia Earhardt* buvo špijonažo misijoje, kai prieš 30 metų ji dingo iš horizonto.
- Paryžius buvo labai apsvylęs filma „*Is Paris Burning?*“
- Maskvoje labai šiltai buvo sutikta „*The Russians Are Coming*“ Esą jiems ypač patikęs rusų submarino kapitonas.
- *Lee Harvey Oswald* buvo norėjęs nužudyti Prezidentą Johnsoną (kai šis dar buvo Vice-Prezidentu ir lankėsi Dallas, Texas), bet Oswaldas žmona užrakino jį vonioje ir po to jai pasisėkė atkalbėti nuo šio „žygdarbio“.
- *Dewi Sukarno*, trečioji Indonezijos prezidento Sukarno žmona yra japonė ir dirbo naktiniame klube Tokio. Ten sutiko ir dabartinį savo vyrą.
- *American Assn. of Marriage Counselors* savo suvažiavime Disneyland 1966 m. nutarė, jog poros, ieškančios patarimų, labai retai tepasako tiesą, dėl ko ieško.

Vietname pusę gimusių vaikų miršta nesulaukę net 5 metų amžiaus. Apie 8 % gimstančių vaikų neišgyvena net savaitės.

Virš 80 % vietnamiečių serga trachoma.

Iki amerikiečių atvykimo į Vietnamą, Vietname buvo tik 700 gydytojų, 17 milijonų gyventojų. Atseit, vienas gydytojas 23.000 gyventojų.

● *Kalifornijos Liet. Gyd. Moterų* Pagelbinis vienetas turi 10 narių. Paskutiniame susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba — pirm. *S. Pautienienė* ir sekretorė — *S. Jusionienė*.

KRONIKA

ILLINOIS

● *Dr. Kazys Bobelis*, gyvenęs ir turįs savo kabinetą Elgin, Ill., dirba to miesto ligoninėse. Šv. Juozapo ligoninės daktarų mentiniame susirinkime buvo išrinktas štabo sekretoriumi. Nuo rugsėjo pradžios Dr. K. Bobelis yra pasirinkęs savo asistentu dr. J. A. Kozak, inkstų ir šlapimo takų specialistą.

● *Dantų gydytojas Leonidas Ragas-Ragauskas*, gyvena ir praktikuoja užmiesty. Itasca, Ill. ir jo žmona Praurimė su dviem amerikietėm gruodžio 4 d. davė kamerinį koncertą vietos country klubo salėje. Koncertas buvo pavadintas: „Muzikalios Kalėdos.“ Dr. Leonidas pagrojo smuiku, o jo žmona Praurimė, lyrinis sopranas, padainavo solo.

● *Dr. Algirdas ir Ingrida Ramonai* atostogavo Meksikoje. Grįžęs iš atostogų Dr. A. Ramonas jau vėl pradėjo rūpintis Rako Skautų stovyklos ambulatorijos statybos fondo reikalais.

● **DR. K. GRINIAUS 100 metų gimimo minėjimas** Chicagos visuomenei įvyko š. m. gruodžio mėn. 17 d. Baletu mokyklos salėje.

Pagrindinę paskaitą apie dr. K. Griniaus gyvenimą ir veiklą skaitė DR. J. VALAITIS, kuris, D. Bylaitienės padedamas, savo žodinį tekstą gausiai iliustravo ekrane.

● 1966-1967 m. Chicago Society of Industrial Medicine and Surgery valdybos pirmininku yra išrinktas *dr. G. Volodka*.

● Iš Lietuvos atvyko *p. Matulevičienė*, dr. A. Matulevičiaus žmona, ir *p. Masalskienė*. Atvažiavusios viešnios apsigyveno pas dukteris — p. Vienužienę (p. Matulevičienė) ir pas p. E. Kilikonienę (Masalskienė).

Dr. J. Ramonas.

KALIFORNIA

● *Dr. Jurgis Kaminskas*, atlikęs Los Angeles General Hospital rezidencijos praktiką ir specializavęsis psichiatrijoje, dabar dirba savo ofise Encino mieste, prie Los Angeles.

Jaunas daktaras gimė Šiauliuose, pradžios mokyklą baigė Vokietijoje ir mokėsi lietuvių gimnazijoje Stutgarte.

1949 m. atvyko su tėvais Amerikon ir pradžioje buvo Baltimorėje, o vėliau persikėlė į Los Angeles miestą.

● *Dr. J. Jusionio* sūnus inž. *Vytautas Jusionis* per Kalėdas susižiedavo su stud. *Daiva Tamulaitytė*. Vestuvės numatomos birželio mėn. Vytautas turi magistro laipsnį iš inžinerijos ir jau antri metai kaip ruošiasi inžinerijos doktoratui UCLA. Daiva ruošiasi mokytojos profesijai.

● *Dr. Aldona Šliupaitė* žinomo lietuvių veikėjo dr. J. Šliupo duktė neseniai iš New Yorko persikėlė gyventi į Los Angeles.

● *Dr. J. Gudauskas* su ponia lapkričio pabaigoje lankėsi Las Vegas Amerikos Gydytojų Sąjungos suvažiavime.

NAUJOJI ANGLIJA

● *Dr. Alfredas Krisiukėnas* besiverčiąs privačia praktika Bostone persikėlė su šcima į savo naują namą Bostono priemiestyje.

● *Dr. Edvardas Sheris* jau ištisi metai kaip dirba Pietų Vietnamo ligoninėse kaip civilis gydytojas.

OHIO

● *Dr. A. Miliauskas*, iš East Lake, Ohio ir *dr. J. Skrinska*, iš Willowick, Ohio, neperseniausiai tapo Lietuvių Fondo tūkstantininkais.

● *Dr. Antano Butkaus* studija apie lipidų įtaką į kraujo indų ligas greitai laiku bus išspausdinta *Circulation* žurnale. Spalio pabaigoje New Yorke Amerikos širdies ligų specialistų konferencijoje buvo paskelbtas Cleveland Klinikos mokslinis darbas, kurio pagrindiniu autorium yra lietuvis Dr. Antanas Butkus. Iš daugiau kaip 900 rengimo komisijoj pateiktų projektų, konferencijoj buvo paskelbta tik 150 darbų. Iš paskelbtųjų tik dalis, jų tarpe ir Dr. Butkaus darbas, komisijos buvo rekomenduotas paskelbti tarptautinėje spaudoje.

Dr. Antanas Butkus priklauso garsiųjų Cleveland Clinic tyrinėtojų štabui ir vadovauja vienai iš arteriosklerozės tyrimų laboratorijai.

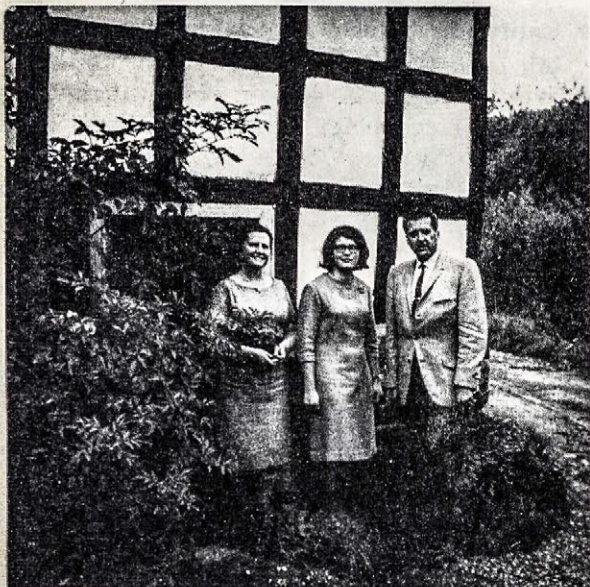
KANADA

● Lapkričio 16 d. tragedija ištiko *Dr. Stasio Pacevičiaus* šeimą gyvenančią Toronte. Jų dukrelė, Irena, 22 metų amžiaus tragiškai žuvo pereidama per gatvę, užkliudyta pravažiuojančio automobilio. Dr. Stasys ir ponia Pacevičiai turėjo tris dukteris ir sūnų.

ANGLIJA

● *Gajutė Valterytė*, dr. B. ir K. Valterių duktė yra Research assistant (Research in enzymological technique for diagnostic tests of cancer Luton and Dunstable Hospital, Bedfordshire. Ji gyvena pas tėvus ir pasiekia darbovietę traukiniu. Ji yra aktyvi lietuviškame gyvenime, dažnai rašo į „Europos Lietuvį“, vadovauja skautėms.

● *Dr. Rimantas K. Valteris* vasaros metu buvo Anglijos Skautų stovyklos sanitarijos viršininkas, o taip pat „Taukuoto Puodo“ redaktorius.

Panelė Gajutė Valterytė prie savo „pilies“. Kairėje p. Valterienė, deš. — Dr. S. Budrys.

ARGENTINA

● *Dr. Aldo Šlepetys*, neseniai atsiuntęs straipsnį į *Biuletinį*, persikėlė į savo naujus namus, kur priiminėja pacientus.

● *Dr. Petras Staneika*, Argentinoj gimęs lietuvis, yra direktorius ir dalininkas garsios Temperley klinikos. Medicinos studijas jis baigė Buenos Aires Universitete ir tobulinosi J. A. Valstybėse. Toji klinika yra moderniausiai įrengta ir joje dirba apie 30 gydytojų ir apie 50 gail. seserų.

URUGVAJUS

● *Dr. Alfredas Itanevičius*, dantų gydytojas iš Urugvajaus buvo atvykęs į Chicagą. Jis specializuojasi dantų chirurgijoje Montevideo mieste.

AUSTRALIJA

● *Dr. Jonas Mikužis* su šeima emigravo Australijon ir apsigyveno Adelaidės mieste. Čia jis po pakartotinių studijų išlaikė valstybinius egzaminus ir pradėjo verstis gydytojo praktika. Vėliau dr. Ald. Mikužienė

irgi turėjo atlikti papildomas medicinos studijas, o jos duktė Birutė įstojo į Medicinos fakultetą. Pereitais metais juodvi abi igijo medicinos gydytojų teises ir diplomus.

Tuo būdu šeimoje yra 3 medicinos gydytojai. Reikia tikėtis, kad šios šeimos medikai paims iniciatyvą įkūrimui Liet. Gydytojų Draugijos Adelaidėj.

KOLUMBIJA

● *Dr. Vladas Gaurišas* bemaž prieš 20 metų baigė odontologijos studijas Bonos Universitete, Vokietijoje. Emigravo Kolumbijon ir čia Medelino mieste sėkmingai vertėsi dantų gydytojo praktika.

1959m. daktaras buvo išvykęs vėl į Bonnos universitetą specializuotis burnos chirurgijoje. 1962 m. specializavosi Chicagoj ir lankėsi Rochestery susipažinimui su specialiom klinika bei liginėmis. Igięš burnos chirurgo specialybę, kurią laiką jis teikė chirurginę pagalbą savo pacientams.

Prieš trejetą metų dr. V. Gaurišas tapo pakviestas į Antioquios universitetą skaityti paskaitas bei instruktuoti studentus prie praktikos darbų. Universitetas jam suteikė docento laipsnį.

Tenka paminėti, kad daktaras turi ir meniškų gabumų, todėl neretai sukuria eilėraščius bei nupaišo puikius paveikslus.

Būdamas Bonnos universitete jis aktyviai buvo įsijungęs į lietuvių krepšinio bei futbolo komandas Oberkassely. Šiuo tarpu jis nemažai dirba ir visuomeniniai, todėl sportui laiko jau kaip ir nelieka.

OKUPUOTA LIETUVA

● Š. m. birželio mėn. 24 d. Kauno Medicinos institutą baigė 392 absolventai jaunieji gydytojai, stomatologai bei provizoriai, kuriems buvo įteikti laikini pažymėjimai apie jų baigimą. Po metų praktinio darbo bus išduoti diplomai.

● *Dr. Laima Gričiūtė*, Vilniaus onkologinio instituto gydytoja, dalyvavo tarptautiniam onkologų kongrese Tokio mieste, Japonijoje. Kongreso pradžia buvo 1966 m. spalio mėn. 23 d.

Iš Chicagos į tą kongresą buvo deleguotas dr. J. Valaitis.

● *Liet. Chirurgų XIII suvažiavimas* įvyko š. m. birželio mėn. 2-4 dienomis Vilniuje. Dalyvavo apie 250 delegatų, kurių tarpe buvo atvykusių iš Rygos, Tartu, Kaliningrado, Leningrado ir iš Maskvos.

Suvažiavime buvo nagrinėjama: klubo sąnario artrozė, skydo liaukos chirurgija ir kraujo indų bei širdies susirgimų chirurginis gydymas. Buvo perskaityta 70 pranešimų ir pademonstruota 4 moksliniai filmai.

Apie Lietuvos chirurginės pagalbos būklę pranešė vyr. chirurgas dr. P. Černiauskas, o apie chirurgų draugijų veiklą padarė pranešimą prof. A. Marcinkevičius. Klubo artrozės klausimą išnagrinėjo dr. J. Kazakevičius.

Apie skydines liaukos chirurginį gydymą darė pranešimus dr. K. Katilius, dr. T. Šiurkus, dr. A. Stropus ir kiti. Apie širdies chirurginį gydymą turėta 16 pranešimų. Vilniuje ir Kaune yra įkurti ir veikia kardiokirurginiai centrai.

SUVAŽIAVIMAI - KONVENCIJOS

- **Pasaulio ir Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos** Suvažiavimas. Rugsėjo mėn. 2-3 dienomis. Cleveland'e. Cleveland-Sheraton viešbutyje.
- **Illinois Lietuvių Gydytojų Draugija**
 - Sausio mėn. mokslinis pranešimas.
 - Vasario mėn. Iškilminga vakarienė su aktualia visuomeniška paskaita.
 - Kovo mėn. Mokslinis pranešimas. Metinis susirinkimas.
 - Balandžio mėn. Pavasarinis banketas. Balandžio 15 d. South Shore Country Club. Naujos Valdybos instalacija.

● **ILL. LIET. GYDYTOJŲ DRAUGIJOS** susirinkimas įvyks š. m. sausio mėn. 25 d., 7 val. vakaro Medicinos Centro patalpose, 2452 W. 71st Street.

Dienotvarkėje numatyta: Draugijos reguliamino pataisų projekto svarstymas ir einamieji reikalai.

Sympoziumas: Endotoksinis šokas. Moderatorius — dr. A. Milius. Prelegentai: dr. G. Balukas, dr. Sutkus ir dr. J. Valaitis.

● **Illinois Lietuvių Gyd. Draugijos** narių bei jų svečių 16 Vasario Minėjimas įvyksta š. m. vasario m. 18 d. 7 val. vak., Jaunimo Centre.

Programoje numatyta paskaita ir koncertinė dalis, kurią atliks solistai: p. Praurima Ragienė ir dr. Kęstutis Nasvytis. Bus ir vaišės.

AMERIKOS GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMAI

- **American Academy of Allergy.** Palm Springs Calif. Vasario mėn. 18-22.
- **American College of Cardiology.** Washington DC. Vasario mėn. 15-19.
- **American College of Surgeons.** Colorado Springs, Colo. Vasario mėn. 15-17.
- **Medical Society of the State of New York.** Americana Hotel. Vasario mėn. 13-16.
- **American College of Allergists.** New Orleans kovo mėn. 19-24.
- **CAMDA (Canadian-American Medical and Dental Association)** Wail, Colo. Kovo mėn. 4-11.
- **Southeastern Surgical Congress.** Bal. Harbour, Fla. Kovo mėn. 20-23.
- **Aerospace Medical Association.** The Washington Hilton Hotel, Washington DC. Balandžio mėn. 10-13.
- **American Academy of Pediatrics.** Hilton Hotel, San Francisco. Balandžio mėn. 3-5.
- **American College of Physicians (Hawaii)** Honolulu. Balandžio mėn. 17-18.
- **American Proctological Society.** Jung Hotel, New Orleans. Balandžio mėn. 17-19.
- **California Medical Association.** Biltmore Hotel. Los Angeles. Balandžio mėn. 15-19.
- **West Virginia Academy of Ophthalmology and Otolaryngology.** Greenbrier Hotel, White Sulphur Springs. Balandžio mėn. 23-26.
- **American Gastroenterological Association.** Broadmoor Hotel. Colorado Springs, Colo. Gegužės mėn. 25-27.
- **American Ophthalmological Society.** The Homestead, Hot Springs, Virginia. Gegužės mėn. 29-31.
- **Hawaii Medical Association.** Ilikai Hotel. Honolulu. Gegužės mėn. 17-21.
- **Illinois State Medical Society.** Sherman Hotel, Chicago. Gegužės mėn. 21-24.
- **Massachusetts Medical Society.** Boston, Mass Gegužės mėn. 16-18.
- **American Medical Association.** Atlantic City. Birželio mėn. 18-22.

TARPTAUTINIAI SUVAŽIAVIMAI

- **Pan-American Medical Women's Alliance Congress.** Lima, Peru. Vasario mėn.
- **British Medical Association,** Londonderry, Northern Ireland. Balandžio mėn. 13-16.
- **American Laryngological, Rhinological and Otological Society.** Montreal, Gegužės mėn. 21-23.
- **World Confederation for Physical Therapy.** Melbourne. Gegužės mėn. 15-26.
- **Tenth Annual Postgraduate Refresher Course.** Rugpiūčio mėn. 12-23. Honolulu, Hawaii.
- **Medical Centers of Europe.** Gegužės mėn. 27 - Birželio 28. University of Southern California.
- **Medical Centers of the Orient.** Balandžio mėn. 7 - Gegužės 1. University of Southern University.
- **Symposium Internationale Allergologicum.** Čekoslovakija. Birželio 5-8.

IN MEMORIAM

DR. MOTIEJUS BAKTYS

Mirtis ateina nekviesta. Praėjusio rugsejo mėnesyje ji išsivedė iš Čikagos lietuvių gydytojų brolijos dr. A. Montvydą ir dr. M. Baktį. Pastarąjį aš pažinau ištisis 50 metų. Teke drauge mokytis Pirmojo karo metu tremtyje Voroneže, o vėliau nepriklausomoje Lietuvoje — Šiauliuose užsiimti medicinos praktika ir keletą metų dirbti Šiaulių Miesto ligoninėje, kurioje Velionis buvo Moterų Ligų skyriaus vedėjas, o aš direktorius. Per visą pusę šimto metų buvome geri prieteliai ir bičiuliai. Tad, sužinojęs apie jo mirtį, jaučiuosi įpareigotas pasidalinti mintimis apie Velionį, jo gyvenimą ir darbus.

Velionis gimė 10. I. 1896 m. Liepkalnių km. Šaukoto parapijos, Šiluvos valšč., Raseinių apskrityje. Motinos mergautinė pavardė buvo Agota Brazaitytė. Be Motiejaus, šeimos Benjaminio, buvo dar vienas sūnus ir trys dukterys. Tėvai turėjo 40 hektarų ūkį. Tik trejus metelius turėdamas, Velionis neteko tėvo.

Baigęs Šaukoto pradžios mokyklą, įstojo į Šiaulių gimnaziją, kurioje baigė septynias klases. Iki penktos klasės buvo remiamas dėdės klebono. Vėliau turėjo mokintis ir užsidirbti. 1915 m. pavasarį vokiečių ofensyvai prasidėjus, a. a. Motiejus, motinos palaimintas, kitų šeimos narių apverkiamas, gavo iš brolio arklį ir išėjo į Rytus mokslo ir laimės ieškoti. Pasiekęs Vilnių atsidūrė Nukentėjusiems del karo šelpti Draugijos globoje. Jos pirmininkui Martynui Yčui, Rusijos Imperijos Dūmos atstovui, pavyko gauti iš didžiosios

kunigaikštystės Tatjanos komiteto stambias lėšas lietuvių karo pabėgėlių šalpai.

Iš vokiečių okupuotos pietinės ir vakarinės Lietuvos susirinko Vilniuje didelis moksleivių kiekis. Minėta Draugija, norėdama apsaugoti juos nuo karo veiksmų pavojų, nutarė išgabenti juos į tolimas Rusijos sritis. Įsikūrimui buvo parinktas Voronežas apie 500 km. į pietryčius nuo Maskvos. Lietuvių Komitetas ten įkūrė berniukų ir mergaičių gimnazijas, pavadintas M. Yčo vardu, ir keliolika kitų įvairių rūšių mokyklų. Moksleiviai buvo apgyvendinti bendrabučiuose. Aštuntokai, kurių tarpe buvo ir M. B. pradžioje buvo įkurdinti konfiskuotame vokiečio Hinzo bravore, guliniame miesto pakraštyje prie Voronos upės. Aštuntokų buvo nedaug, todėl nebuvo prasmės ten laikyti atskirą auklėtoją ir steigti virtuvę. Mokiniam buvo duodama 60 kapeikų (apie 30 centų) dienpinigių. Jie patys turėjo apsirūpinti maistu. Ten gyvenantys turėjo daugiau laisvės, bet ir žymiai daugiau nepatogumų. Todėl yra suprantama, kad ilgainiui moksleivių daugis išsikėlė į bendrabučius. M.B. pateko į Nikitino bendrabutį, kuriame buvo sutelkti vyresnių klasių moksleiviai. Jei neklystu, tai M. B. gyveno viename kambaryje su J. Pukelevičiumi ir Z. Rudaičiu (abu dabar Čikagoje) ir D. Micuta.

Gegužės mėn. 1916 m. M. B. gavo brandos atestatą. Vyko karas. Reikėjo skubėti patekti į universitetą, nes kitaip grėšė pavojus būti mobilizuotu. Pagal anų laikų Rusijos švietimo ministerio Ignatjevo potvarkį „abiturijantai privalėjo stoti į savo mokslo apygardos universitetus“. Tuo būdu 1916 m. rudenį Charkovo universitete atsirado gausus būrys M. Yčo gimnazijos abiturientų: M. Baktys, Z. Rudaitis, D. Micuta, A. Mačiokas, A. Bridžius, J. Vilimaitis, J. Pukelevičius, K. Barniškis, Dijokas, J. Vileišis, du broliai Avižieniai ir kt. Medikai ir veterinariai buvo atleidžiami nuo karo tarnybos. Todėl tuos mokslus pasirinkdavo kaikurie net neturėdami pašaukimo toms profesijoms. Velionis nepriklausė tai grupei. Jis jau nuo pat mažens svajoto tapti gydytoju.

M. B. išbuvo Charkove penkerius metus — 1916-21 m. Vienas jo artimųjų draugų man rašo: „M. B. buvo pavyzdingas studentas, iš-

laikydavo laiku visus reikalingus egzaminus. Tuo tarpu kaip kiti mėgdavo atsilikti.“

Voroneže ir Charkove priklausė Ateitininkų Sąjūdžiui. Charkove buvo narys naujai įsteigtos Charkovo lietuvių studentų savišalpos draugijos „Vytis“. Jai pasisekė apjungti smarkiai padidėjusią karo metu Charkove lietuvių koloniją. Draugija ruošė lėšomis sukelti vakarus ir vaidinimus su šokiais, demonstravo filmus išnuomotuose kino teatruose, ruošė daiktinės loterijas ir rinko aukas tarp labiau pasitūrinčių tautiečių. M. B. buvo aktyvus Vyties narys. Net priklausė meno rateliui ir vadyvavo, kaip artistas vaidinimuose.

Mokymosi ir gyvenimo sąlygos anų metų Charkove, kaip ir visoje karo sukrėstoje Rusijoje, buvo nepaprastai nepalankios. Nuolat kaitaliojosi valdžios: caro, Kerensko, raudonieji, vokiečiai, ukrainiečiai, baltieji... ir kitokių spalvų niuansų. Jei neklystu, tai laikotarpyje 1916-1921 valdžia keitėsi net 8 kartus. Neretai trūkdavo netik maisto arba jis buvo blogos kokybės, bet ir šilumos ir šviesos, M. B., kaip ir kitiems tremtiniams, teko pereiti per revoliucijos ir pilietinio karo „ugni, vandenis ir vario vamzdžius“. 1918 persirgo dėmėtąją ir vidurių šiltines. Geresni laikai maisto atžvilgiu prasidėjo 1920 m., kuomet Lietuva pasirašė taikos sutartį su Maskvą. Greitai buvo atidaryta Lietuvos diplomatinė atstovybė Ukrainai Charkove. Jos priešakyje buvo inž. V. Mošinskis, Charkovo Technologijos Instituto profesorius. Tremtiniams grąžinti į Lietuvą buvo paskirtas įgaliotiniu Motiejus Baktys, o Edvardas Krėčka, vėliau buvęs Šiaulių notaru, buvo jo sekretorius. Jo pastangomis buvo išsiųsti į tėvynę net trys tremtinių ešalonai. Tačiau tos papildomos diplomatinės pareigos nesutrūkdė M. B. baigti medicinos mokslus 1921 m. Gavęs gydytojo diplomą grįžo į Kauną. Tuoj išlaikė valstybinius egzaminus ir įstojo į karo tarnybą, kurioje išbuvo bene 1,5 metų pulko gydytoju. Nepriklausomybės kovoms baigusis išėjo iš kariuomenės ir buvo paskirtas Raseinių apskr. gydytoju. Tačiau čia neilgai pasiliko, nes jau 1924 m. tapo prof. Pr. Mažylio vedamos Moterų ligų Katedros Kauno Univ. asistentu ir dirbo su juo iki 1927 m. Baigęs specializaciją, buvo paskirtas Šiaulių Miesto gydytoju ir vietinio Raudono Kryžiaus skyriaus pirmininku. Rodos tais pačiais metais vedė Bronę Dikselytę, farmacijos studentę. Lygiagre-

čiai tarnybos dr. M. B. užsiėmė privačia medicinos praktika. Kiek vėliau tapo Šiaulių Miesto Ligoninės Moterų Ligų Skyriaus vedėju. Laike kelių metų jis pragarsėjo vienu iš rimčiausių, sąžiningiausių ir žinomų gydytojų savo specialybėje Šiaurės Lietuvoje.

Anų metų Šiaulių miesto ligoninė buvo gana apverktinoje būklėje. Dr. M. B., norėdamas teikiamos medicinos pagalbos lygį pakelti, 1938-1939 m. pastatė Varpo g-vėje specialiai ligoninės reikalams suplanuotus namus norėdamas įsteigti Moterų Ligų Ligoninę. Nepėjo savo planą įgyvendinti — užėjo karas ir okupacija. 1940 m., po Lietuvos okupacijos ir jos įjungimo į S. Rusiją, namą nacionalizavo. Tose puikiose patalpose buvo įsteigta Šiaulių Miesto Centrinė poliklinika.

Velionis išbuvo Šiauliuose iki 1944 m. liepos mėn. Tuomet su žmona ir sūnumi pasitraukė į Vokietiją. Visi tremtiniai pradžioje buvo Hitlerio kariškos mašinos beteisėmis dukelytėmis, o vėliau, Trečiajam Reichui griuvus, — vadinamais Displaced persons — išvietintais asmenimis — Dievo paukšteliais. Jie ir toliau buvo beteisiai ir neturėjo nuolatinės gyvenimo vietos. Velionės žmona, atsakydama į mano laišką, pranešė, kad laike 5 metų (1944-49) jų šeimą kilnojo iš vienos vietos į kitą bene 11 kartų... Breslau, Bugk, netoli Berlyno, Bitterfeld, Bad Kitzingen, Offenbach — tai stambesnės trumpo staptelėjimo vietovės. Ilgiau užtruko Lohre netoli Wuerzburgo, kur DP stovyklos ligoninėje buvo gynekologinio skyriaus vedėjas.

Atvykęs į JAV įsikūrė Čikagoje, atliko reikalingą internship ir išlaikė egzaminus. Virš dešimts metų dirbo Oak Forest ligoninėje. Paskutiniu laiku buvo chirurginio 140 lovų skyriaus vedėjas — administratorius. Turėjo savo žinioje gydytojus rezidentus. Nusipelnė gerą vardą ir pagarbą ligoniuose ir buvo administracijos aukštai vertinamas. Todėl jį visuomet palankiai atsižvelgdavo į Velionio dažnus negalavimus ir darė įvairias jam lengvatas. Neatleido iš jo pareigų, nors jis po pirmo ir antro širdies priepuolio buvo įligonintas po 6-7 savaites ir net po 9 mėnesius nedirbo...

Velionio širdis, matomai, buvo locus resistantiae minoris. Gal ją sužalojo 1918 m. persirgtos šiltinės? Prisimenu, kad dar Šiauliuose jis skundėsi širdies negalavimais, nepajėgumu ir net ilgesnį laiką buvo nedarbingas.

Velionio ligai atvaizduoti panaudosiu Jo žmonos laiško mintis. „Mano vyras mirė po trečios širdies atakos... Pirmą kartą turėjo labai sunkų priepuolį 1959 m. gruodžio mėn.. Vos išliko gyvas. Ligoninėje išgulėjo 7 savaites ir 9 mėn. nedirbo“...

Velionis turėjo nuostabią prognostinę intuiciją. Tame pačiame laiške toliau jį rašo: „Penktais metais po pirmos atakos, jis man pasakė: „Šiais metais su manim gali viskas atsitikti... Bet, žinoma, aš ir klausyti nenorėjau“... 1964 m. rugpiučio mėn. 16 d. išvažiavome atostogų netoli Čikagos... Naktį 18 d. atvežiau jį atgal su antru širdies priepuoliu“... Vėl teko išbūti 6 savaites ligoninėje ir vėl negalėjo 9 mėnesius dirbti...“

„Po antros širdies atakos jis man pasakė: „dabar man liko gyventi tik du metai“... Ir ištikrųjų išgyveno du metus, vieną mėnesį ir 9 dienas...“

„Jau po pirmos atakos jis nepernešdavo vėjo bei kiek šaltesnio oro — skaudėdavo širdį... Šiais paskutiniais metais turėdavo širdies skausmus net nuo lengvo nuovargio, o paskutiniais 2-3 mėn. net be jokios aiškios priežasties. Ypačiai paskutinį gyvenimo mėnesį užeidavo skausmai, net iš ryto — pailsėjęs. Rugsėjo 12 d. skausmai prasidėjo iš ryto lovoje, o paskui 11 val. prieš piet. Skubiai padaryti kraujo tyrimai nerodė ūmaus širdies susirgimo... Išbuvo namuose 3 dienas. Skausmams nesikartojant Velionis nuvažiavo į darbą. Iš ryto ruošiantis darban skausmai prasidėjo, tuomet atsigulė į tą pačią ligoninę patikrinimui. Vienuoliką dienų skausmai užeidavo ir vėl, nitroglicerina paėmus, praeidavo... Kartotinais daromos elektrokardiogramos nerodė pakitimų... Pasikeitimai pasirodė tik rugsėjo 26 d. Naktį rugsėjo 27 ir 28 d. jis turėjo, matyt, baisius skausmus visą laiką. Aš budėjau prie jo lovos, bet jis man nesiskundė ir nedejavo. Gaudavo injekcijas kas 3 valandas. Rugsėjo 28 d. 9 val. ryto — jis mirė“... Truko tik trijų dienų iki septyniasdešimtojo gimtadienio...“

Mirties pažymėjimas byloja: „Myocardial infarction due to coronary sclerosis with thrombosis“...

Palaidotas šv. Kazimiero kapinėse Čikagoje. Paliko žmoną Bronę ir sūnų Algimantą su šeima.

Man teko velionį sutikti ir dirbti su juo visokiame apstovose ir įvairiose žmogaus am-

žiaus laikotarpiuose — jaunystėje, subrendime ir senatvėje. Tat atrodo, kad pakankamai ir vispusiškai jį pažinau... Jis savo įsitikinimais, savo darbais sukūrė garbingo žmogaus paveikslą. Jis buvo uolus ir struopus mokslė. Jis per didelius vargus kopė į jo viršūnes. Buvo pareigos žmogus. Ir ramia įtaiga stengėsi tą bruožą iškiepyti kituose. Buvo tiesaus, bet ramaus ir santūraus būdo. Už jo ramaus, rodos, nekovingo veido slėpėsi stipri valia, kuri, rimtu atveju, dinamiškai pasireikšdavo. Prisimenu vieną įvykį iš Nacinės okupacijos laikų. Šiaulių gebietskomisarui įsakius kastruoti žydę, ištėkėjusią už lietuvių savanorio, Vyties Kryžiaus kavalieriaus, dr. M. Baktys drąsiai pareiškė, kad jis to veiksmo neatliks, nes jis prieštarauja jo įsitikinimams ir Lietuvos įstatymams.

Velionis per visą savo gyvenimą laikėsi tvirtų religinių principų ir niekuomet nebuvo atitolęs nuo savo tautos ir jos reikalų. Lietuvoje buvo šaulys — remėjas, o čion L. Fondo narys. Tą savo būdo integralumą jis sugebėjo gražiai suderinti su tolerancija priešingų įsitikinimų žmonėms. Santykiuose su pažįstamais buvo draugiškas ir sugyvenamas. Neteško girdėti, kad būtų turėjęs asmeniškų priešų. Santykiuose su kolegomis buvo lojalus ir korektiškas. Jam visuomet užtekdavo laiko, kantrybės, atydumo jaunesniesiems gydytojams atlikinėjusiems jo skyriuje stažą ar rezidentūrą. Visais būdais jis stengėsi perteikti jiems žinias ir gydymo meno prityrimą. Turiu pagrindo teigti, kad jam pavykdavo tai padaryti.

Buvo jautrus artimo nelaimėi ir vargui. Pirmam žvilgsniui Velionis atrodė lyg susirūpinęs, užsidaręs savyje, bet arčiau jį pažinus tekdavo tą išpūdį pakeisti, nes Jis tikrumoje, pasižymėjo giedria, gal net džiaugsminga pažiūra į gyvenimą. Mėgo švelnų, nieko nežeidžiantį jumorą. Net paskutinėmis savo gyvenimo dienomis, pergyvenęs ir iškentėjęs du širdies priepuolius, ir visiškai suprasdamas savo būklės trapumą, dažnai surasdavo kokį linksmesnį žodį ar posakį. Taip pat su giedria resignacija, be dvasinio maištavimo ar pagiežos, stoikiškai laukė, nesibaugindamas, artėjančio savo žemiškos kelionės galo. Kai kartą vienas iš lankančių pažįstamų išsireiškė, kad kažin, ar gyvenimą, atsižvelgiant į visus jo eigoje patiriamus skausmus, vargus ir kančias, galima laikyti gėriu, tai Velionis kategoriškai tarė: O, kodėl ne?

Juk gyvenime yra ir labai daug gražių, žavių ir malonių valandų... Aš nesigailiu, kad gyvenau... Ir nesijaudinu dėl artėjančio gyvenimo galo... Dągyvenau gražaus amžiaus — 70 metų — tai ir gana...“

Velionis tikrai buvo taurios ir kilnios sielos Lietuvos ir Žmogus.

Domas Jasaitis

Medžiaga:

I. P. Br. Baktienės laiškas 10.22 ir 10.17.1966.

II. Dr. Z. Rudaičio laiškas 10.19.66.

III. J. Pukelevičiaus laiškas 10.27.66.

IV. Mano asmeniškai prisiminimai.

Tampa, Fla.

II.13.1966 m.

DR. ANTANAS GYLIS

A. Gylis gimė kovo mėn 14 d. 1894 metais Jurginiškių kaime, Garliavos vals., Marijampolės apskrityje. 1914 m. jis baigė Marijampolės gimnaziją. 1917-24 metais studijavo Munchen'e filosofiją ir mediciną. Filosofijos daktaro laipsnį gavo 1921 m. ir medicinos daktaro

laipsnį 1924 m. Grįžęs Lietuvon tuojaus pradėjo dirbti V.D.U-to Teologijos Filosofijos fakultete docentu ir dirbo iki 1934 m. Tuo pat metu vertėsi gydytojo praktika. 1935 m. jis atidarė savo privačią ligoninę su gana moderniškomis fizinės terapijos priemonėmis. Pirmojo bolševikmečio laikotarpyje ta ligoninė buvo nusavinta ir įsteigta NKVD (partijos nariams) ligoninė.

1944 m. dr. A. Gylis pasitraukė į Vokietiją, dirbo lageriuose gydytoju. Taip pat jis buvo aktyviai įsijungęs į visuomeninį darbą ir buvo Lietuvos Bendruomenės Vyriausiojo Komiteto pirmininku. Atvykęs į JAV nuo 1948 iki 1952 m. dirbo Loyolos medicinos mokykloje asistentu. Nuo 1952 m. persikėlė į New York valstiją ir dirbo psichiatrinėse ligoninėse.

Dr. Gylis yra parašęs eilę publicistinių ir mokslinių straipsnių, daugiausia psichologijos ir psicho-fiziologijos srityse. Jis buvo abstinentas, buvo Blaivybės Draugijos pirmininku ir nemažai rašė abstinencijos klausimu spaudoje.

Dr. A. Gylis gavo masyvų širdies infarktą ir mirė 1966 m., lapkričio 16 d. Buvo palaidotas Chicagoje, Šv. Kazimiero kapinėse.

J. Meškauskas, M.D.

DR. ANDRIUS GRIGONIS

Mirė Chicagoje 1966 m. lapkričio mėn. 8 d. sulaukęs 45 metų. Gimė Lietuvoje, Kaune. Į Jungtines Amerikos Valstybes atvyko 1949 m. Nuliūdime paliko žmoną, brolių ir tėvus (Lietuvoje).

DR. PAULIUS UŽKURIS (OSKAR)

Lapkričio 27 d. staiga mirė Lawrence, Mass. dr. Paulius Užkuris (Oskar) 64 metų amžiaus. Jis gydytojo praktika vertėsi nuo 1929 metų, antrojo pasaulinio karo metu buvo kariuomenės gydytojas.

Daktarus Algirdą ir Genovaitę MACIŪNUS, motinoms mirus, nuoširdžiai užjaučia

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SĄJUNGA

DR. VYTAUTĄ MUŠINSKĄ-MUSION/ tėvui mirus, nuoširdžiai užjaučia

**PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ
GYDYTOJŲ SAJUNGA**

**DR. STASIUI PACEVIČIUI ir jo šeimai, dukteriai IRENAI tragiškai
žuvus, reiškiamo gilios užuojautos.**

PASAULIO IR AMERIKOS LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SAJUNGA

Compliments of:

SHELLY WEISBERG, Medical Service Representative

J. B. ROERIG & CO.

6152 NORTH SPRINGFIELD

CHICAGO, ILLINOIS 60645

REDAKTORĖS ATSAKYMAI:

• **Dr. D. Jasaičiui.** Dėkoju už nekrologą, o dar daugiau už norą padėti ir atsiųsti straipsnį. Kad daugiau tokių bendradarbių būtų, redagavimas būtų lyg svajonė.

Venezuela

• **Dr. I. Šeputienei.** Ačiū už straipsnį. Spausdinsime kitame numeryje. Lauksime nuotraukos.

Kolumbija

• **Dr. P. Totoraitienei.** Ačiū už straipsnį. Dar nespėjome perskaityti. Žinome, kad bus didelis siurprizas visiems Biuletenio skaitytojams. Lauksime nuotraukos.

• **Dr. K. Gudaičiui.** Atsiprašome už korektūros klaidas, bet tokių klaidų pasitaiko ir šventajame rašte.

• **Lietuvių Gydytojų Biuletenio Redakcija ir Administracija** dar kartą dėkoja dainininkei B. Valterienei už plokšteles, o Illinois Lietuvių Gydytojų Dr-jos Moterų Pagelbiniui vienetai už plokštelių išplatimą.

PROFESSIONAL PHARMACIES

REMBLAKE — ROCHKES

Apothecary

2421 W. 63rd Street

HE 4-1500

Open Daily 9:30 — 10

Wednesday and Saturday 9:30 — 9

ROCHKES

Medical Arts Pharmacy

3213 W. 63rd Street

WA 5-4787

Open Daily 10 — 10

Sunday 10 — 2

MARQUETTE

Medical Building Pharmacy, Inc.

6132 So. Kedzie Avenue

Open daily 10 — 10

GR 6-3535

Wednesday 10 — 6

Saturday 9:30 — 6

PHYSICIAN'S, DIABETIC'S AND SICKROOM SUPPLIES
WE OFFER A FREE AND EFFICIENT PICKUP & DELIVERY SERVICE

6910 SO. FAIRFIELD AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60629

HAMES OLDSMOBILE, INC.

2442 West Columbus Avenue

Chicago 29, Illinois

Grovehill 6-1010

FOR THE BEST DEAL AND SERVICE

For those who like to deal with a quality place of business, there is no finer than HAMES Oldsmobile.

The Hames dealership specializes in selling and servicing the medical profession as is attested by it's many happy and satisfied doctors throughout Chicago land.

PLANINGAS TAUPYMAS

moka gerus dividendus

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokam visas pašto persiuntimo išlaidas.

4½%

Dabartinis dividendas
išmokamas dukart
per metus.

MUTUAL

Federal

SAVINGS & LOAN
ASSOCIATION

Pirmadienį, antradienį ir penktadienį
nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų.

Ketvirtadienį nuo 9 val. ryto iki 8 v. vak.

Šeštadienį nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų

Trečiadienį uždaryta visą dieną.

Chartered and Supervised by the United States Government
2212 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS

Phone Virginia 7-7747

John J. Kazanasuskas, Pres.

AUTOMOBILIAMS VIETA GRETA MŪSŲ ĮSTAIGOS

RETURN TO:

Lithuanian Medical Bulletin
8743 Mobile Avenue
Oak Lawn, Illinois 60453
Return postage guaranteed.

OAK LAWN, ILL.

6

IL

Rev. J. Prunskis,
4545 W. 63rd St.,
Chicago, Ill.